

Városfejlesztési dilemmák, EU-s politikák és többszintű kormányzás Budapesten

Tosics Iván PhD, városszociológus, Városkutatás Kft.

Budapesti Városdiplomáciai Akadémia

2022. október 29.

Miért kell város-diplomatáknak a városfejlődéssel foglalkozniuk?

- A városok fejlődése és politikája sokkal több annál, hogy az adott pillanatban mit és hova lehet építeni.
- A nagyvárosok a jövő alakításának kulcsfontosságú tényezői lehetnek, amennyiben a vezetésük ezt felismeri és ennek szellemében jól, és a lakosságot bevonva kormányoz.
- A hatás függ más szereplőktől is (kormány, piaci aktorok, EU, stb), de egy progresszív és elhivatott város sok mindent befolyásolhat és elérhet, különösen más városokkal szövetségben.

Az előadás szerkezete

- 1) Elméleti keretek és összefüggések: integrált városfejlesztés
- 2) A budapesti városfejlesztés alapvető intézményi kereteinek átalakulása
- 3) EU-s intézményi struktúrák és politikák a városokkal kapcsolatban; Budapest integrálódása
- 4) A COVID válság kezelése az EU-ban és a magyar tervezés
- 5) A városok növekvő szerepe a poszt-COVID időszakban

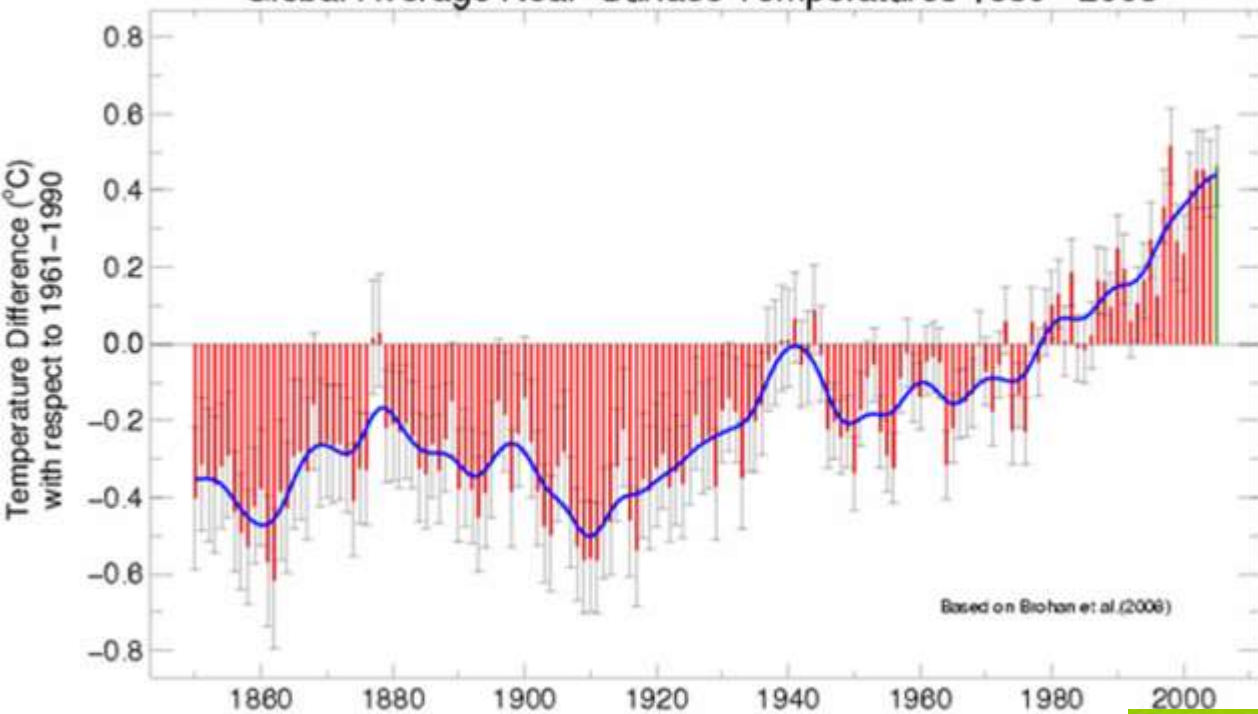
1) Elméleti keretek és összefüggések: integrált városfejlesztés

A fő kihívások a következő évtizedekben:

- **gazdasági** (növekvő globális verseny, monopóliumok)
- **környezeti** (megújuló energiaforrások csökkenése, több széndioxid kibocsátás)
- **társadalmi-területi** (migráció növekvő integrációs problémákkal, növekvő társadalmi egyenlőtlenségek)
- **demográfiai** (öregedés)
- **sokk-szerű kihívások** (migráció, járványok, ...)

Mindezen kihívásokat **EGYSZERRE** kell kezelni

Global Average Near-Surface Temperatures 1850–2005

Met Office

Hadley Centre for Climate Prediction and Research and CRU, University of East Anglia

Flooding, Assam, India, July 2004

http://www.google.hu/imgres?imgurl=http://www.ruhrnachrichten.de/storage/scl/mdhl/fotostrecken/lokales/rn/dortmund/lokales/mitte/2011/02-2011/plovdiv1/2297054_m0w756h504q75v3295_zzdo-

[Plovdiv und Stolipinovo Roma Dortmund Delegation Foto Bandermann 113.jpg&imgrefurl=http://www.ruhrnachrichten.de/bilder/fotostrecken/detail/cme103626_2297068&h=501&w=756&sz=91&thnid=V5DM4OXC8AePnM:&thnh=90&thpw=136&prev=/search%3Fq%3DStolipinovo%26thm%3Ddisch%26tho%3Du&zoom=1&g](http://www.ruhrnachrichten.de/bilder/fotostrecken/detail/cme103626_2297068&h=501&w=756&sz=91&thnid=V5DM4OXC8AePnM:&thnh=90&thpw=136&prev=/search%3Fq%3DStolipinovo%26thm%3Ddisch%26tho%3Du&zoom=1&g)

Az egyenkénti, mono-szektoriális válaszok problémásak

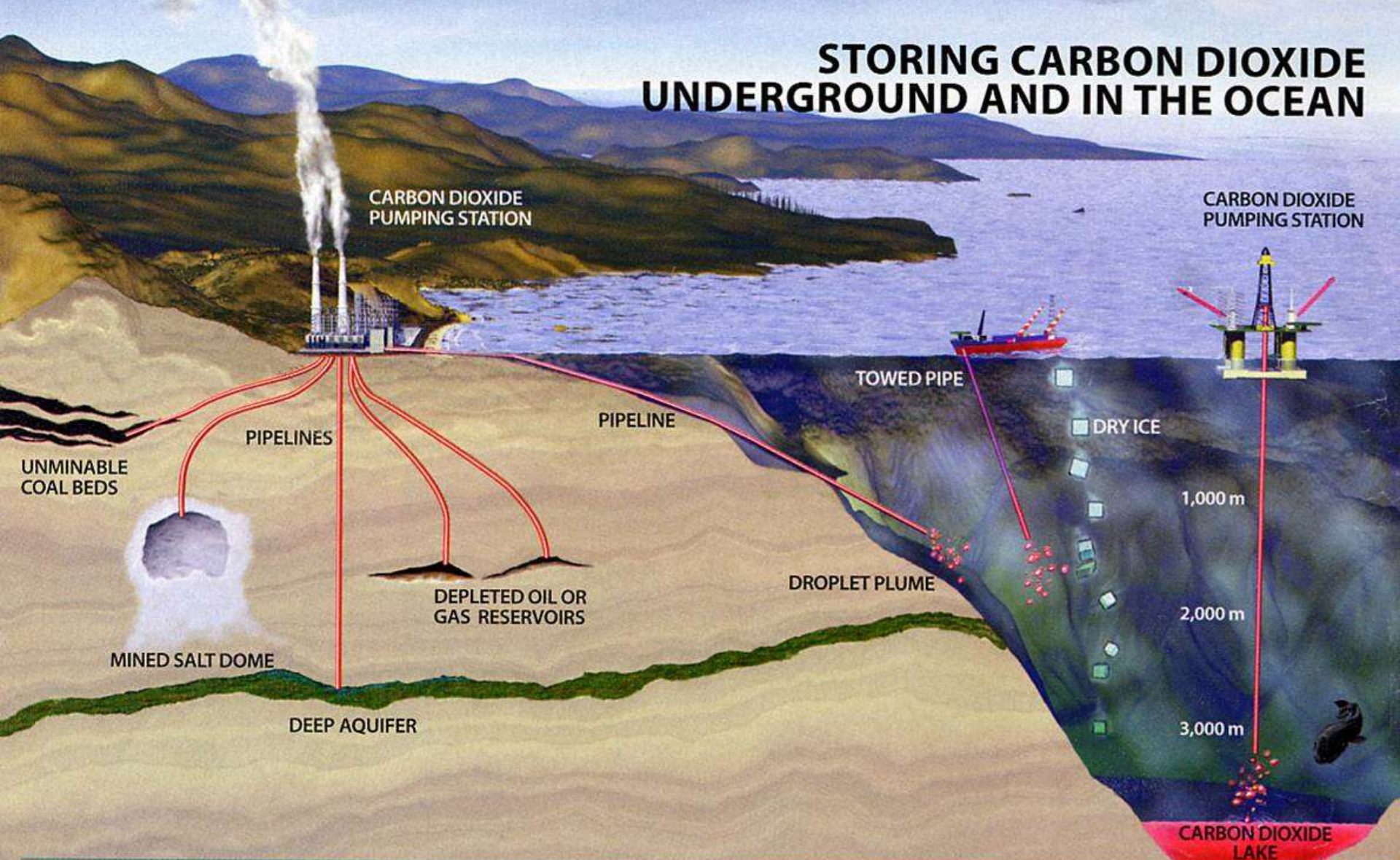
Minden kihívásra **meg lehet találni az egyenkénti „legjobb” megoldás(oka)t**

- A gazdasági fejlődés támogatása, okos megoldások
- Technológiai innovációk a környezeti kihívások kezelésére
- Új lakóterületek létrehozása a legszegényebbek számára
- Kompakt fejlesztés városi területeken

Ezek a „legjobb” megoldások azonban általában **hatalmas externáliákat** (nem kívánt negatív következményeket) **okoznak a többi kihívás tekintetében**

STORING CARBON DIOXIDE UNDERGROUND AND IN THE OCEAN

STORAGE UNDERGROUND	ADVANTAGES	DISADVANTAGES	STORAGE IN OCEAN	ADVANTAGES	DISADVANTAGES
Coal Beds	Potentially low costs	Immature technology	Droplet Plume	Minimal environmental effects	Some leakage
Mined Salt Domes	Custom designs	High costs	Towed Pipe	Minimal environmental effects	Some leakage
Deep Saline Aquifers	Large capacity	Unknown storage integrity	Dry Ice	Simple technology	High costs
Depleted Oil or Gas Reservoirs	Proven storage integrity	Limited capacity	Carbon Dioxide Lake	Carbon will remain in ocean for thousands of years	Immature technology

Integrált beavatkozások kellene

A monoszektorális (az adott szektornak „legjobb”) beavatkozások helyett **integrált válaszokra** van szükség – mégha azok az adott szemszögből kevésbé optimálisak is

Az integráció három fő szempontja:

- az egyes **szakpolitikai területek** közötti (horizontális), a szakpolitikai területek összehangolása
- a **különböző kormányzati szintek** közötti (vertikális), amely lehetővé teszi a többszintű kormányzást
- a **szomszédos önkormányzatok** közötti (területi), együttműködés a funkcionális városi területeken

HORIZONTÁLIS integráció: ágazatok között

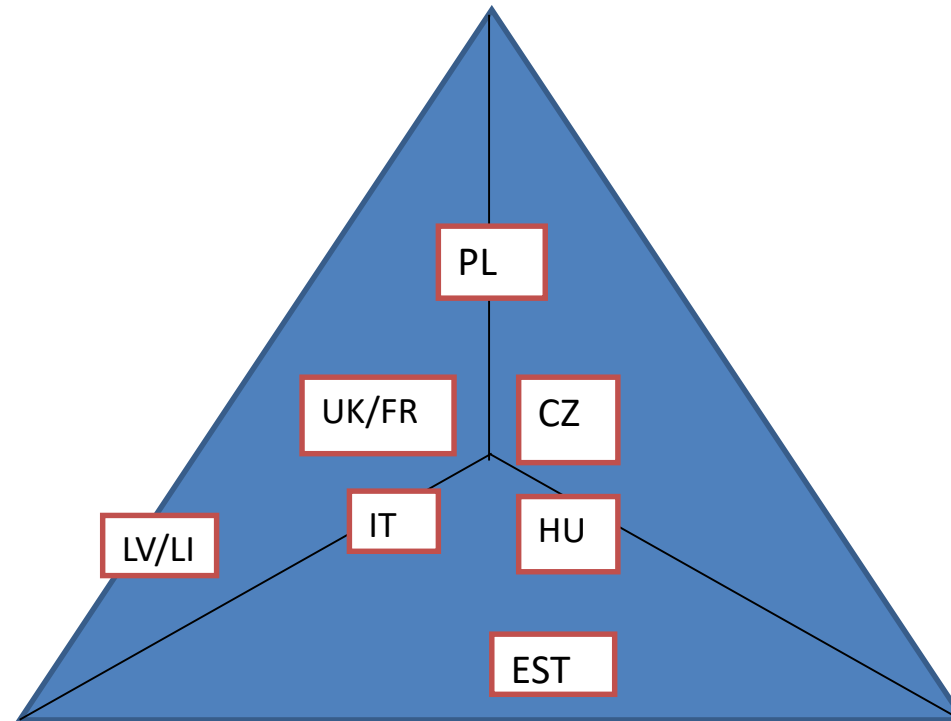
Cél a „silószerű” politikai döntéshozatal elkerülése

Minden ágazati döntést ellenőrizni kell a többi ágazatra gyakorolt hatások tekintetében

Erős politikákra, kontrollra és eszközökre van szükség:

- **szakpolitikai rendszerek** (nemzeti, regionális vagy helyi) az integrált tervezéshez;
- megfelelő **eljárások, eszközök** (befektetésekhez, menedzsmenthez);
- az integrált folyamatot irányító **speciális szervezetek**;
- **állampolgári részvétel**

Gazdaság/foglalkoztatottság

Fenntarthatóság/energia

Társadalmi/befogadás

EU-s támogatással megvalósított várorehabilitációs beavatkozások integráltságának utólagos vizsgálata (Liverpool University – Városkutatás, 2015)

Egy kevésbé integrált példa: lakóházak felújítása Lettországban

- 50%-os vissza nem térítendő támogatás **többlakásos lakóépületek energiahatékony felújítására** (pénzügyi keret 115 millió euró: mára több mint 100 épület készült el)
- Magántulajdonban lévő többlakásos épületek támogathatók (a tulajdonosok legalább 51%-ának ehhez kell hozzájárulnia)
- **Nincs speciális társadalmi cél** (a támogatás 60%-a alacsony jövedelmű lakosok legalább 10%-a esetén, de általában szinte minden többlakásos épület támogatható)

Egy jobban integrált példa: szociális városrehabilitáció Magyarországon

Országos rendszer: a 2000-es évek második felében **integrált felhívás komplex beavatkozásokra a társadalmilag leromlott városi területeken:** lakótelepeken és hagyományosan beépített területeken

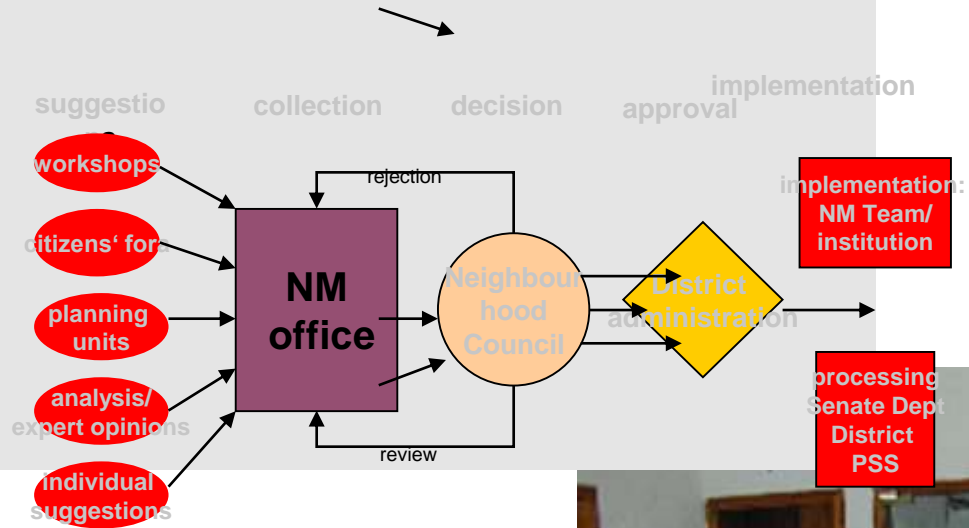
Csepel, Ady célterület: leromlott állapotú lakótelep (társadalmi mutatók alapján támogatható)

ERFA típusú beavatkozások:
7 épület részleges felújítása,
közösségi terek felújítása,
kultúrház létesítése, homlokzatok

ESZA típusú ,szoft' beavatkozások:
képzések és foglalkoztatás,
közösségfejlesztés (a kultúrházban)

Horizontal integration: Berlin Neighbourhood Management

VERTIKÁLIS integráció: különböző kormányzati szintek között

A többszintű kormányzás a **különböző kormányzati szintek közötti felelősség-megosztást** jelenti

Racionalitása:

- a kormányzat magasabb szintjei érdekeltek az alacsonyabb szint eredményességében, megosztják a felelőségeket és segítenek a megvalósításban
- a városok önmagukban, regionális és országos keretek nélkül nem tudják elérni a legfontosabb célokat

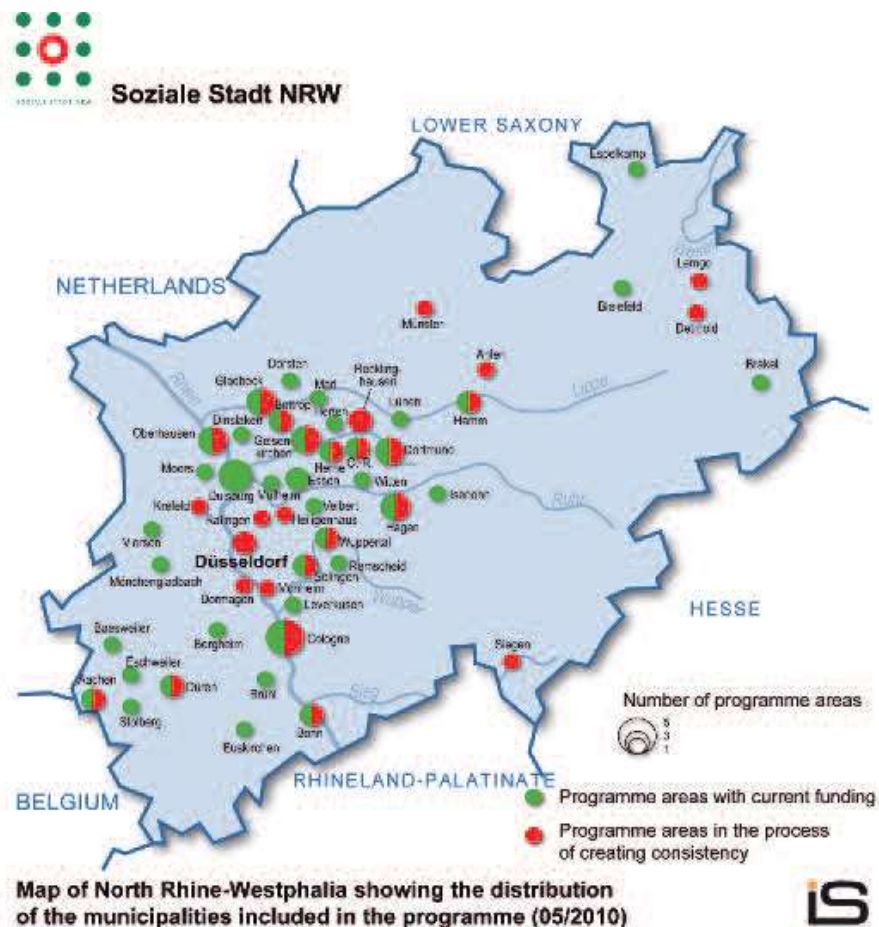
Sok esetben azonban a nemzeti, regionális vagy helyi önkormányzatok elutasítanak minden együttműködést a többi szinttel

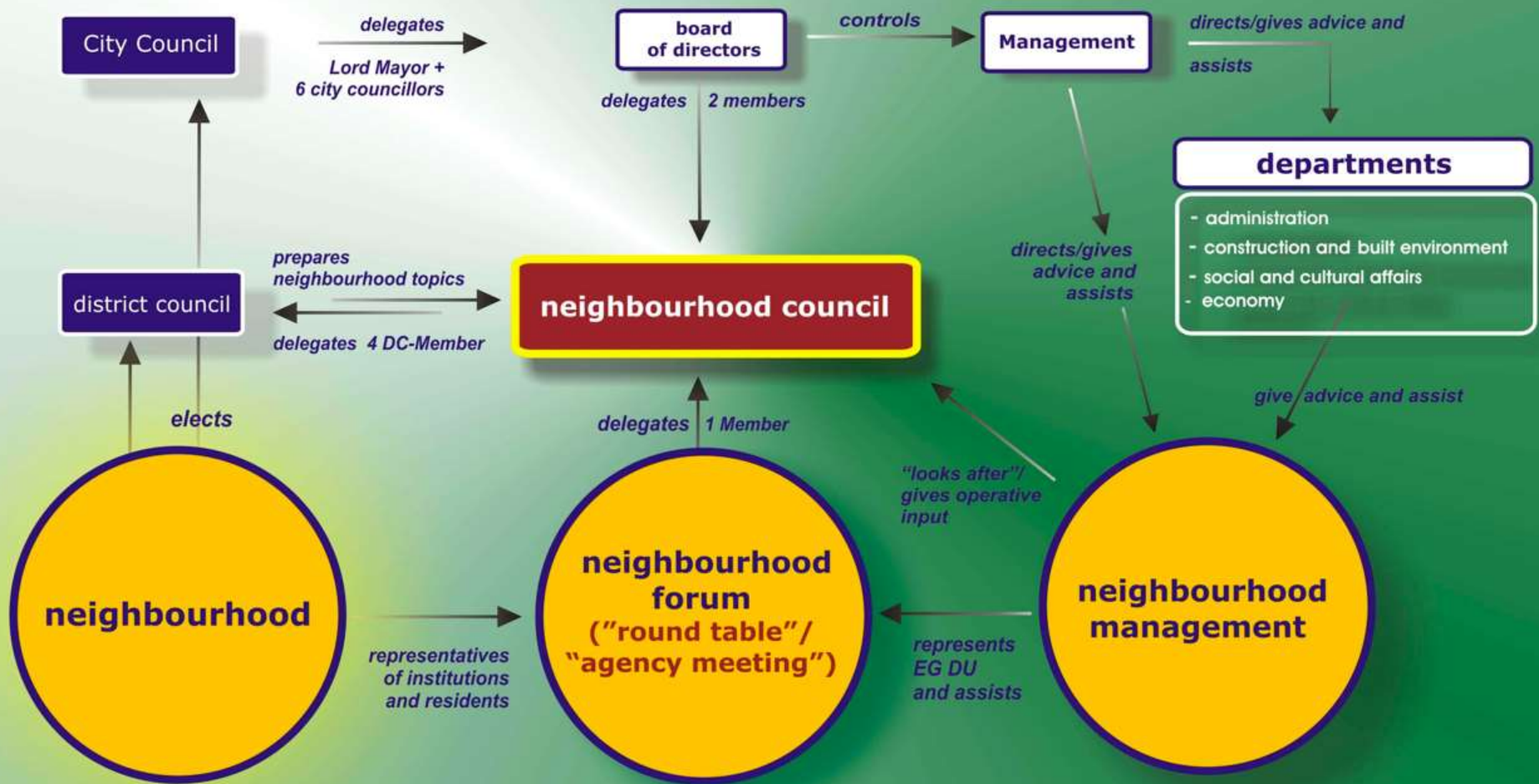
Vertikális integráció: Észak-Rajna Veszfália városrehabilitációs programja

EU (ERDF és ESF) támogatás

- Nemzeti minisztérium
- Szövetségi állam NRW
- Városok

A 80 legleromlottabb terület kiválasztása és regenerációja

Duisburg Marxloh

neighbourhood management

TERÜLETI integráció: a szomszédos önkormányzatok közötti koordináció

A funkcionális városi területeken belül a **szomszédos önkormányzatok** együttműködése kulcsfontosságú

- elkerülendő a helyi önkormányzatok **versenyének** negatív hatásait (beruházások, szolgáltatások, adók)
- segíteni a **politikák integrálását** - a gazdasági, környezeti és társadalmi kihívások a funkcionális városi térség szintjén kezelhetők legjobban egyszerre
- elérni a **méretgazdaságosságot** – a méret számít gazdasági szempontból és a szolgáltatásoknál

Azonban a funkcionális városi területek kialakulatlanok és általában gyengék adminisztratív-politikai értelemben

A good example: the French urban communities

Budapesti példák az integrált tervezés dilemmáira

- Horizontális integráció: Teleki tér
- Vertikális integráció: Magdolna negyed, házfelújítás
- Területi integráció: a Középmagyarországi Régió

Horizontális integráció problémái: Teleki tér

Horizontális integráció: Berlin, Helmholtz platz

Vertikális integráció problémái: Magdolna negyed

2) A budapesti városfejlesztés alapvető intézményi kereteinek átalakulása

- A Főváros és a kerületek viszonya
- A főváros és a környéke
- A főváros és kormány

A Főváros és a kerületek

A kétszintű igazgatási struktúra a politika viharában

- II. vh előtt: kerületi előljáróságok
- 1950-től: kétszintű tanácsrendszer (és pártrendszer)
- 1990: legtöbb hatalmat a kerületeknek
- 1993: három koncepció (egyközpontú város, centralizáltabb kétszintűség, city koncepció)
- 1994: kiegyensúlyozottabb kétszintűség – azóta állandó forrásmegosztási viták

The inner structure of the cities

Levels of government	Centralized city	Centralized two-tier city	Deconcentrated two-tier city	Real two-tier city	Decentralized city
Municipal	+++	+++	++	++	+
sub-municipal	0	0/+	+	++	+++
<i>EXAMPLE</i>	<i>Copenhagen</i>	<i>Vienna</i>	<i>Stockholm</i>	<i>Budapest</i>	<i>(Warsaw, until 2002)</i>

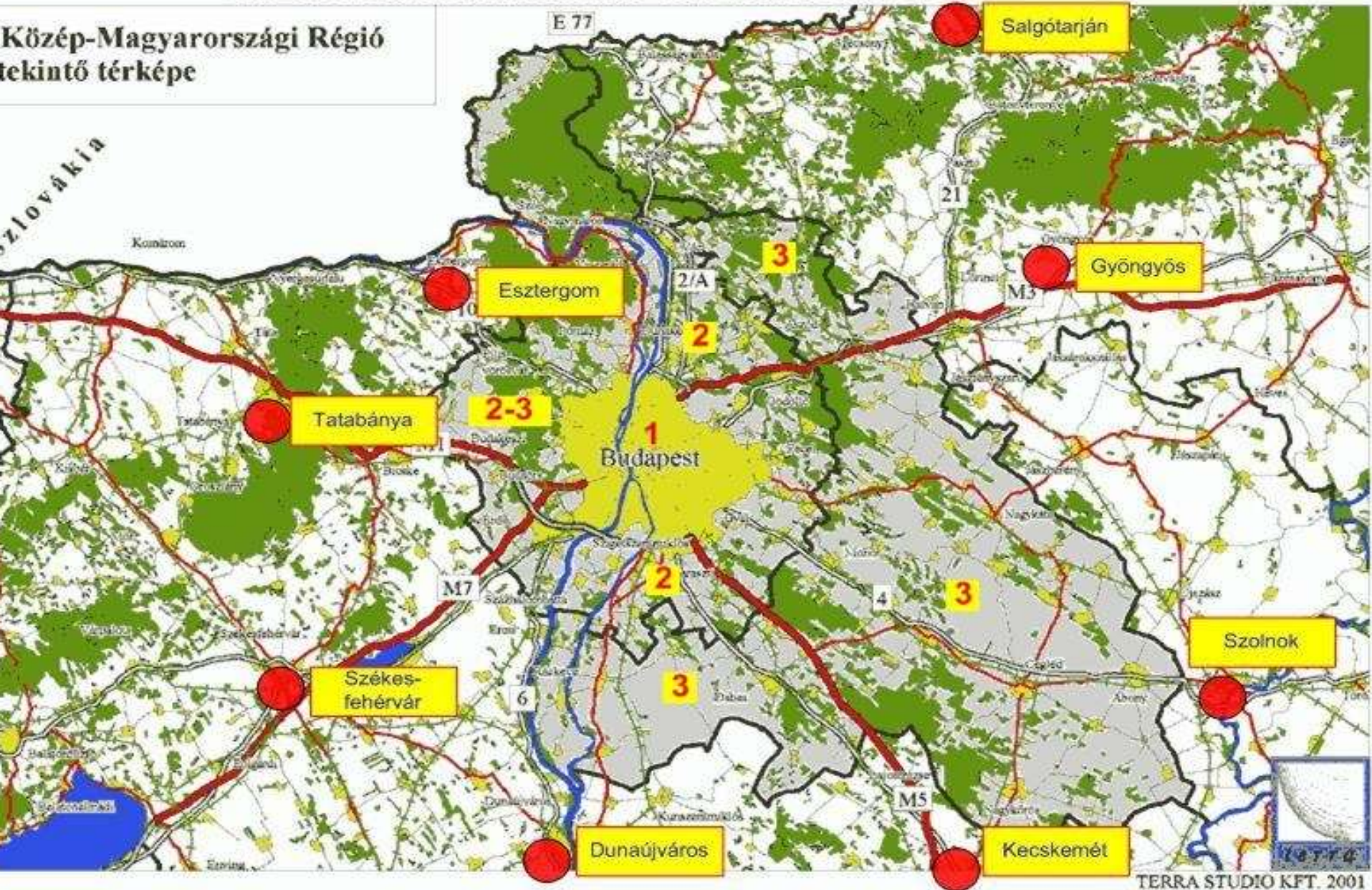
Budapest és környéke: területi szintek

	Popula- tion (million)	Administrative status	Functional importance
Budapest municipality	1.7	local government	
Agglomeration of Budapest	2.5	none (statistical unit)	job market, housing market, infrastructure
Region of Budapest	2.9	NUTS II planning level	none
Economic area of Budapest	4.0	none	economic area (investors)

Területi integráció problémái: Közép-magyarországi régió

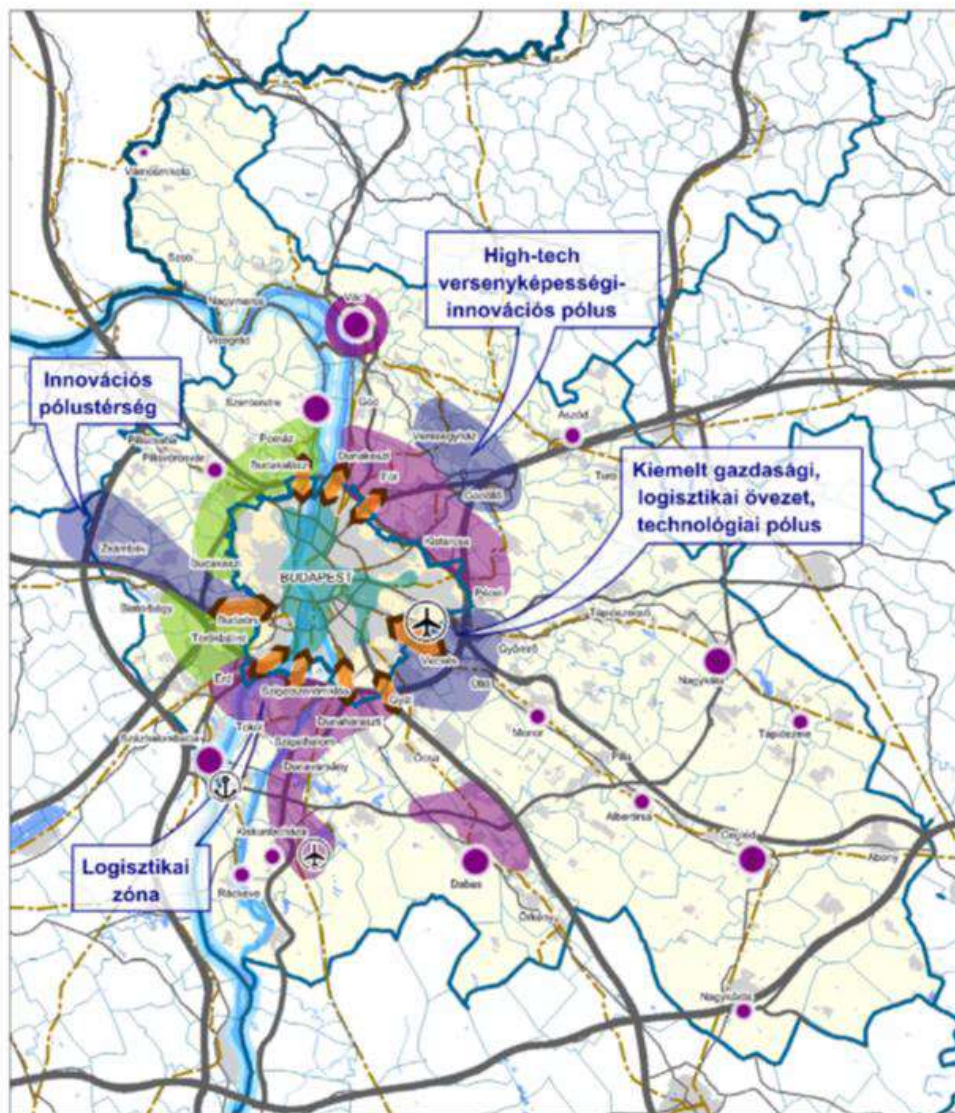
KÖZÉP-MAGYARORSZÁGI RÉGIÓ STRATÉGIAI TERV

Közép-Magyarországi Régió
tekintő térképe

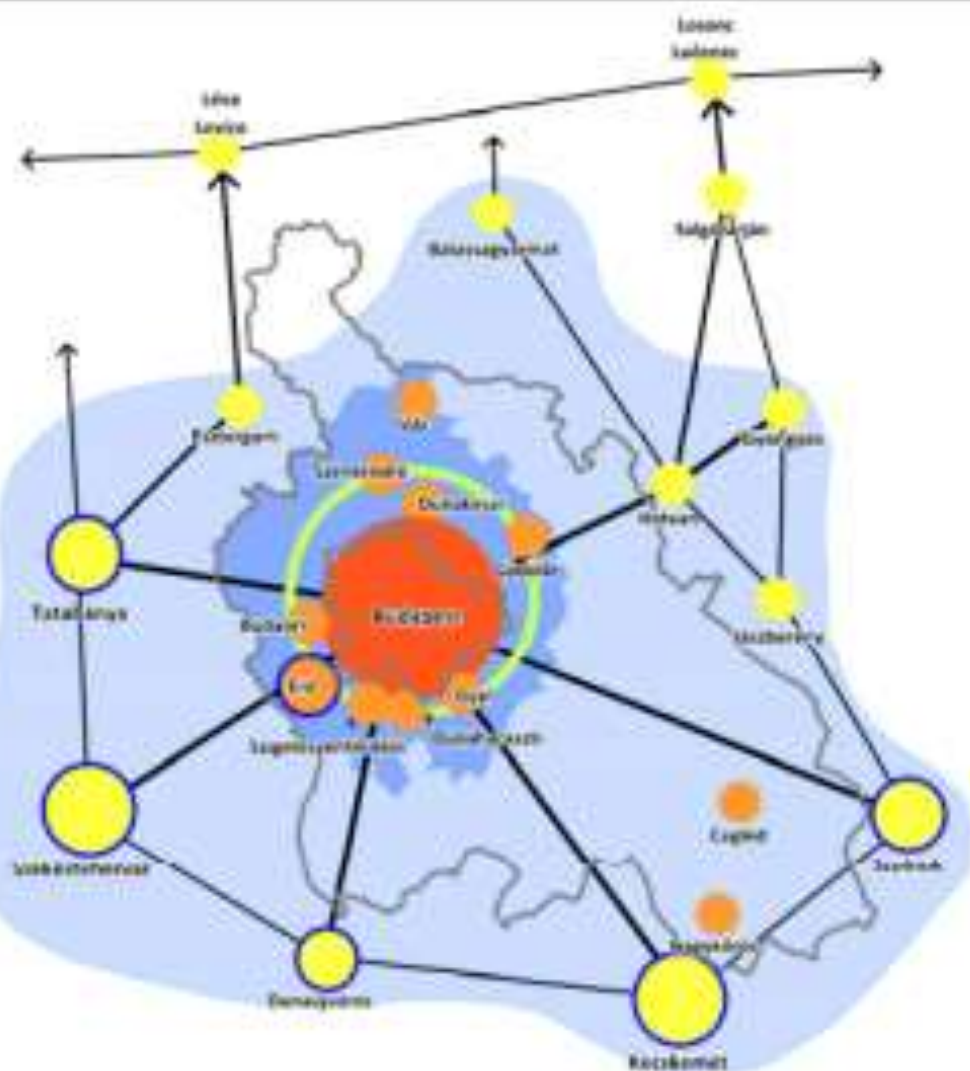

A budapesti metropolisz térség tervezése

- A fejlődést **95%-ban a gazdaság irányítja**; a közsféra tervez, de nem érti a gazdaság logikáját. Közösen kidolgozott **struktúrák helyett projektek születnek**
- **Szakmai kísérletek** az 1990-es és 2000-es években:
 - Jövő-konferenciák (csapágyvárosok), Bucikák, Margaréta terv, Talentis – mind sikertelenek
 - Agglomerációs koncepció, BAFT tervezés
 - 2008-as Struktúra-terv kísérlet

- Gazdasági pólustérségek
- Fővárosi munkahelyi térség
- Vállalkozási térség
- Innovációs vállalkozási öv
- Ipari szerkezetváltó térség
- Térségi vállalkezési és foglalkoztatási központ
- Kaputérségek
- ⚓ Nemzetközi kikötő
- ✈ Repülőtér

A BUDAPESTI EGYSÉGES GAZDASÁGI TÉR- ÉS KAPCSOLATRENDSZER

*Budapest és Pest megye
Területfejlesztési Konceptiójának közös
javaslata*

Agglomerációs kísérletek a 2000-es években

- **BAFT** – Budapesti Agglomeráció Területfejlesztési Tanácsa, 2004-ben hozták létre a koordináció erősítésére, de gyenge jogosultságai és a szabályozás hiánya miatt ez csak korlátozottan sikerült
- **BKSZ** – Budapesti Közlekedési Szövetség, 2005-ben alakult, a cél 2010-re a tarifaközösség létrehozása az elővárosi vonatokkal és buszokkal lefedett térségben.
- **KMR-en** belül együtt volt a főváros és Pest megye, bár az együttműködés csak korlátozott volt – nagyok a különbségek az agglomeráció (800 e fő) és a megye periferiája (400 e fő) között
- Többcélú **kistérségi társulások** rivális települések között hoztak létre kooperációt

A magyar valóság 2010 óta: a kooperációs keret-rendszerek teljes lerombolása

- Terület-fejlesztési politika:
 - **régiók gyengítése** (RFT-k felszámolásra kerültek), megyék szerepének növelése – de semmilyen szervezetük nincs
 - **kistérségek gyengítése**: terület-fejlesztési funkcióikat elvesztették, az új járások pedig csak adminisztratív egységek
- **Agglomerációs intézmények megszüntetése** (BAFT, BKSZ)
- **Közös intézmények helyett** egyeztetések: Budapest és Pest megye konzultációs fóruma, Kormány-Főváros megállapodás

Közép-magyarországi Régió: együtt vagy külön?

- Pest megye a 2000-es évek elejétől állandóan szorgalmazta, hogy a **KMR szétválasztásra kerüljön**, mert önálló régióként a fejletlen területeknek járó magasabb támogatásokhoz tudna hozzájutni.
- **Budapest** ugyanakkor az együvé tartozás előnyeire (,agglomerational economy') hivatkozva **ellenezte a szétválást**.
- **A 2000-es évek második felében** a kérdés kritikussá vált: Pest megye önkormányzata a szétválás, míg Budapest önkormányzata az együttmaradás mellett hozott döntést – mindkét esetben egyhangú, azaz pártokon átívelő döntések születtek!
- **A kormány 2008-ban végül nem változtatta meg a KMR-t**, többek között azért, mert a régió kettéválása után Pest megyének járó plusz EU-s pénzek a többi hat, jórészt még Pest megyénél is fejletlenebb régió pénzeit csökkentette volna.

2015: a várostérség szétválasztása

- A KMR szétválasztása **2015-ben megint felmerült**. Az érvek-ellenérvek változatlanok, a döntéshozás azonban teljesen politikai síkra került.
- Pest megye részletes háttér tanulmányt készítettett, amely egyoldalúan **csak a szétválás előnyeit** mutatta be.
- Budapest nem sokat vizsgálódott, és a Fővárosi Közgyűlés (alig 5 perces „vita” után) a szétválás mellett foglalt állást. A főpolgármester szerint „**nem szabad kitolni a megyével**”, Budapestnek meg úgyis mindegy.

Budapestnek valójában nem mindegy

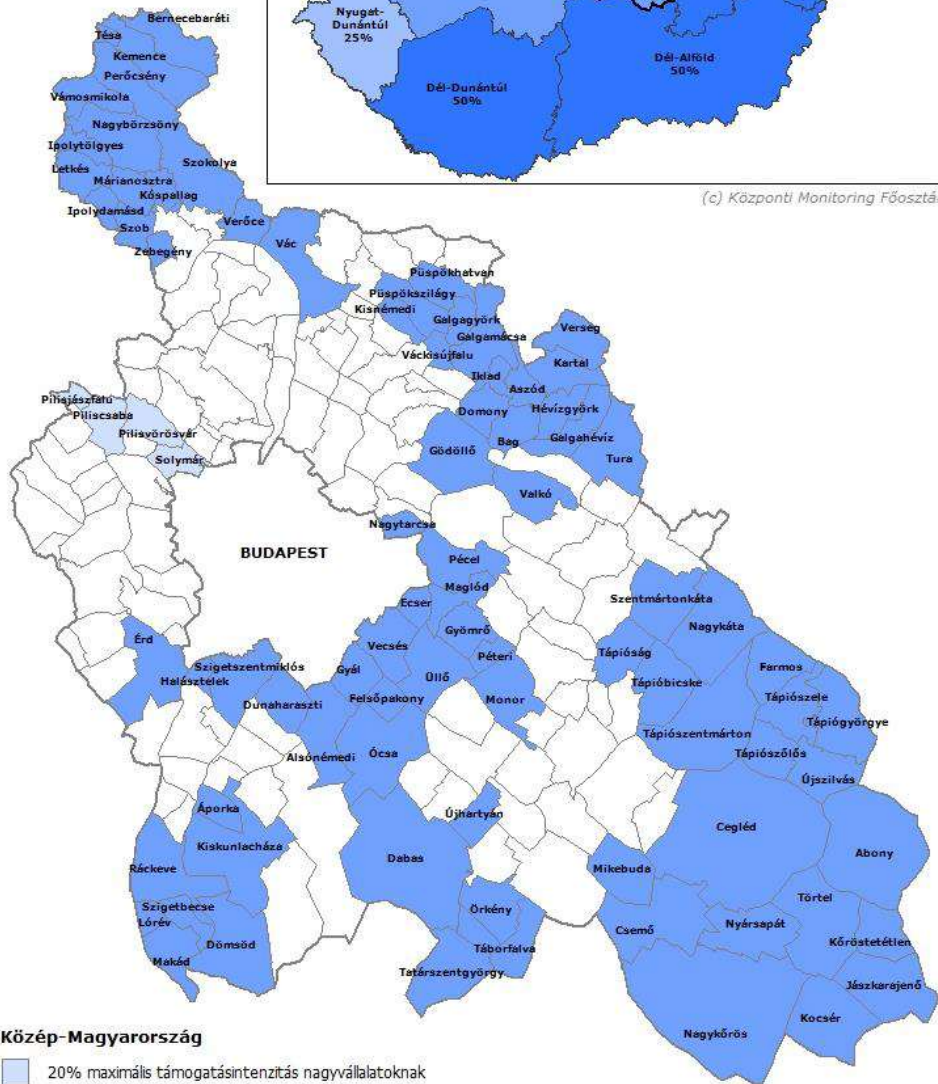
- A szétválasztás **megnehezíti tervezést és kormányzási koordinációt** a szervesen összetartozó térségen belüli.
- A szétválasztásnak valójában nem csak az lesz a következménye, hogy **az EU-s pénzek egy része a fejletlenebb régióktól Pest megyéhez kerül.**
- Várható a beruházások átcsoportosulása is: a Budapestet megcélzó beruházók a városhatáron kívül fognak letelepedni az ottani, újra megnövekvő beruházási támogatások miatt – **megadva a végső kegyelemdöfést a budapesti barnamezős területeknek.**
- Várható még, hogy a Magyarországra igyekvő beruházók megint **inkább Pest megyébe, mint az ország keleti régióiba telepednek le** az azonos mértékű beruházási támogatások miatt.
- Következmény: a **városhatárt naponta átlépő autók százezreinek hatására fuldokló város.**

**Maximális támogatásintenzitás
nagyvállalatok számára**

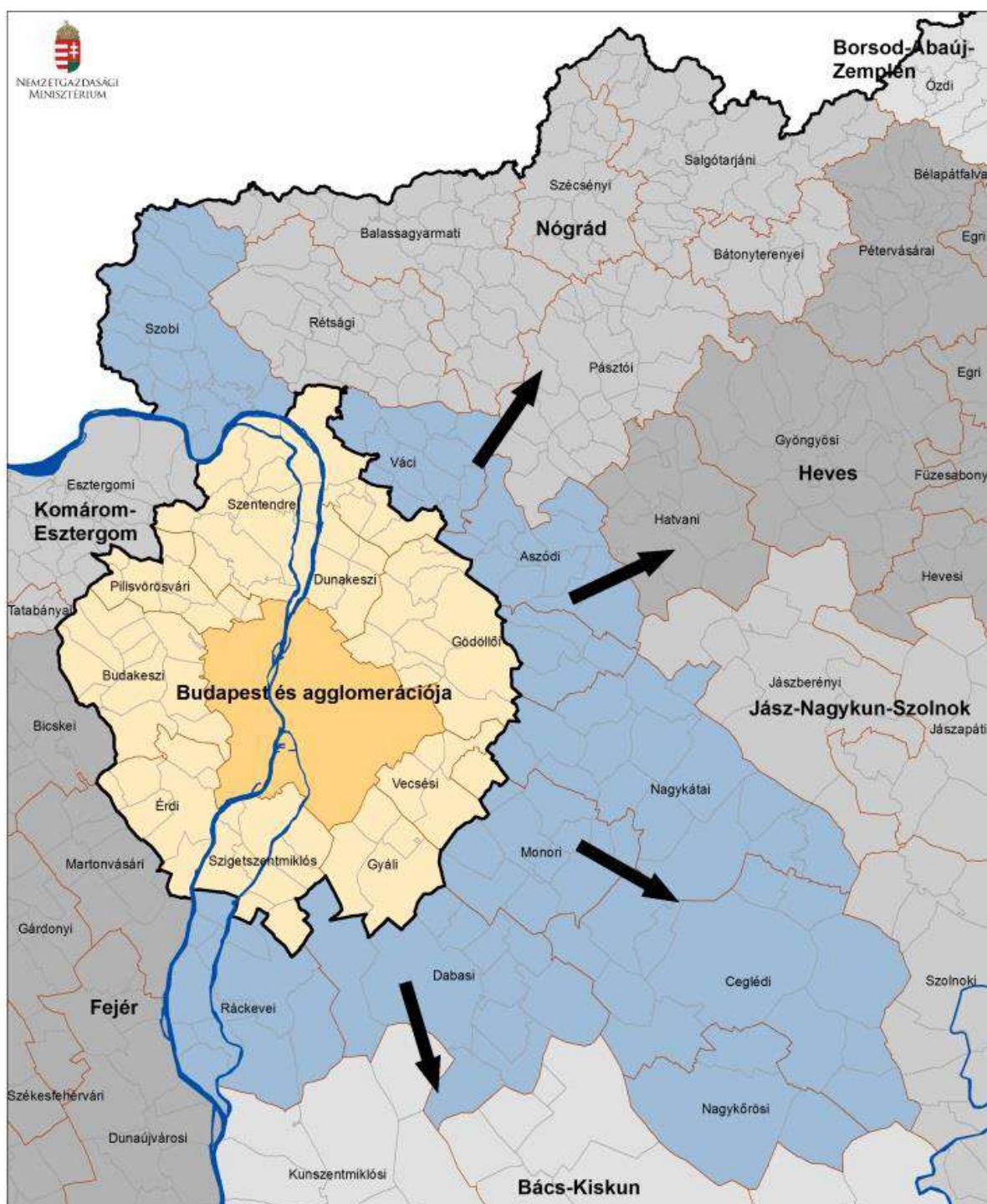

(c) Központi Monitoring Főosztály

A beruházási támogatások térképe ma.

A REGIONÁLIS ÁLLAMI TÁMOGATÁSOKRÓL SZÓLÓ IRÁNYMUTATÁS (RAG) 107. CIKKE (3)(c) ALAPJÁN BERUHÁZÁSI TÁMOGATÁSRA JOGOSULT TERÜLETEK A TELJES PROGRAMIDŐSZAKBAN

Milyen
alternatívák
lettek volna?

Communes functionally connected with the City of Warsaw co-creating an inter-commune agreement

Integrated territorial investments for Greater Warsaw, 2017

A szakma és a politika a várostérségről

- A szakembereknek azért kell harcolniuk, hogy a **funkcionálisan összefüggő városterületnek legyen valamilyen kormányzati és/vagy tervezési struktúrája**. Ebben a vonatkozásban a 80-100 településre kiterjedő, közel 3 millió lakosú budapesti várostérség kormányzati elismerése a cél.
- Budapest tervezésének történetéből látszik, hogy mindegyik időszakban szakmai csapatok dolgoztak a valós folyamatoknak megfelelő várostérség értelmezésén és rendezési/fejlesztési terveinek kimunkálásán. **A politika mindig változó mértékben vette figyelembe a szakmai elképzeléseket**. Az utóbbi évtizedben azonban a politika **még annyira sem reagál a szakmai javaslatokra, mint a 70-90 évvel ezelőtti elődei**.

A főváros és a kormány

- 1988-1990: Expo dilemmái Budapesten és Bécsben
- 1998: Nemzeti Színház áthelyezése (Gödör...), metrószerződés leállítása
- 2002: gyors döntés a metrófinanszírozásról, egyébként hullámzó együttműködés konfliktusokkal
- 2010-től: teljes kormányzati kézivezérlés, a főváros a kormány csapdájában
 - pénzügyi és hatáskör elvonások
 - kiemelt projektek
 - Budapesti Fejlesztési Központ, mint az önkormányzattal szemben létrehozott hatalmi központ

A Városliget – a múzeumi negyed története

ZIGETVÉDŐK
A
KITARTÁS
HETE
2016.07.04-10.

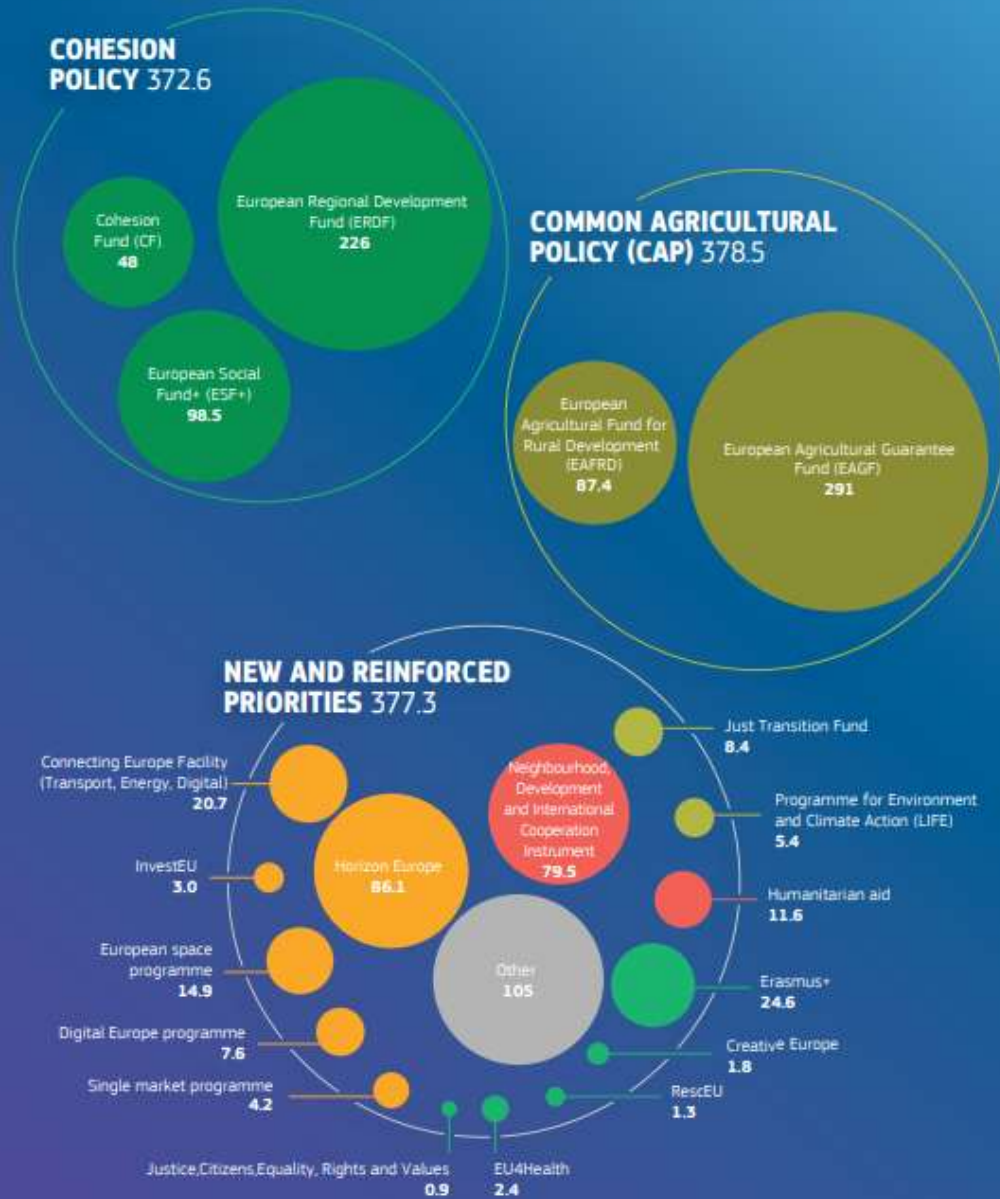
BEJÁRAT
→

3) EU-s intézményi struktúrák és politikák

Source: The EU's 2021-2027 long-term Budget and NextGenerationEU. April 2021

Funded under the Multiannual Financial Framework only. Some policies such as cohesion, and programmes such as the European Agricultural Fund for Rural Development (EAFRD), the Just Transition Fund, InvestEU, RescEU and Horizon Europe - receive top-up allocations under NextGenerationEU. ESF+ is allocated additional EUR 0.8 billion for employment and social innovation, outside the cohesion policy.

Several programmes receive additional top-up allocations under MFFR Article 5, from the reuse of commitments under FR Article 15 and from potential inflows from the European Development Fund. The precise additional allocations will be established annually. Indicative amounts are provided on page 54. All amounts are in EUR billion, in current prices, as of November 2020.

Source: Infographic originally designed by the Council of the European Union.

Háttér az összehasonlításhoz: centrum és perifériák az EU-ban

The core and peripheries within EU

Source:
Policy Discussion Brief for the
European Commission on
housing in EU member states.
Habitat for Humanity
International Europe, Middle
East and Africa June, 2016

Table 1. Basic economic and demographic indicators according three groups of the member states

	Indicators	Core - Western & Northern Europe	Periphery I. - Southern Europe	Periphery II. - new member states	EU average
I1	GDP PPP per capita, 2013	43,386	33,131	24,682	36 918
I2	Average salary (EUR/month), 2013	2,103	1,360	628	1,610
I3	Inability to make ends meet - Percentage of EU population, 2011 (%)	14.7	36.7	40.2	25.4
I4	Total change of population between 2011 and 2013 (per 1,000 people)	13.3	7.3	-6.5	7.7
I5	Net migration between 2011 and 2013 (per 1,000 people)	8.6	8.2	-1.9	6.3
I6	Population born in other EU MS, 2014 (%)	4.5	3.5	1.1	3.5
I7	Population born in non-EU countries, 2014 (%)	8.0	7.3	2.1	6.6
I8	Population (million person), 2014	273	130	104	508
I9	Share of the population (%)	54.0	26.0	21.0	100.0

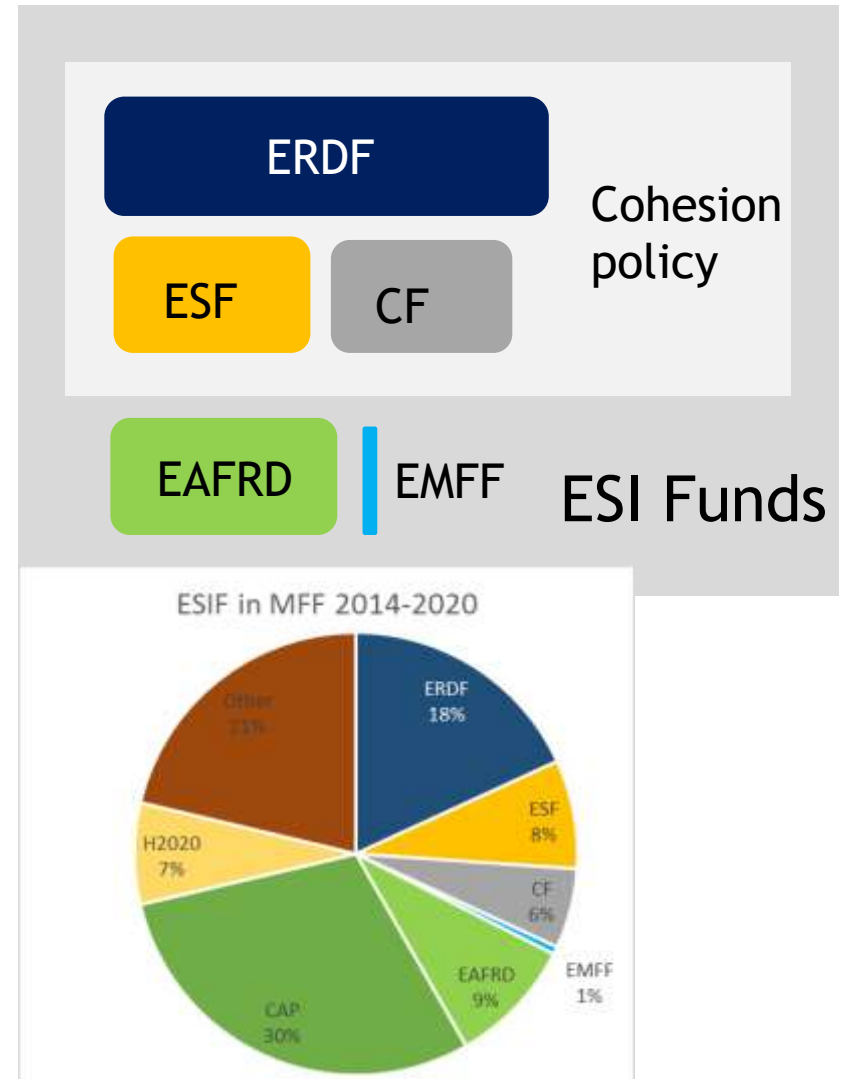
Source: Policy Discussion Brief for the European Commission on housing in EU member states. Habitat for Humanity International Europe, Middle East and Africa June, 2016

Az EU kohéziós politikája

Cohesion policy / ESIF is:

- An EU wide investment policy to achieve Europe2020 objectives
- Solidarity-based policy to reduce development disparities among regions (Article 174 TFEU)
- Set of common rules for the 5 funds introduced in 2014-2020 -> ESIF
- Cohesion policy: 352 bn eur, 33% of EU budget (further 10% Rural dev)

Based on a presentation of Marton Matko, policy advisor, March, 2017 Brussels

Mik a kohéziós politika céljai?

- EU2020 Strategy objectives (5 headline targets)
 - Employment: 75% of people age 20-64 in work -> boost growth and job creation
 - Climate and energy: GHG -20% (1990 levels), 20% of energy from renewables, 20% increase in energy efficiency -> transition to a low carbon economy
 - Research and development: 3% of EU GDP to be invested in R&D
 - Education: 40% of age group 30-34 with completed higher education, reduce school dropout rate to 10%
 - Poverty: 20 million less people in or AROPSE -> Tackle poverty and social exclusion
- Reduce disparities among regions
 - more than fourfold GDP@PPS difference between poorest (BG, RO, PL, HU) and richest
- Compensate for natural or demographic handicaps
 - Access to SGEI, reduce isolation in remote areas (islands, mountains, outermost areas)

Hol kerülnek kohéziós pénzek felhasználásra?

Eligibility

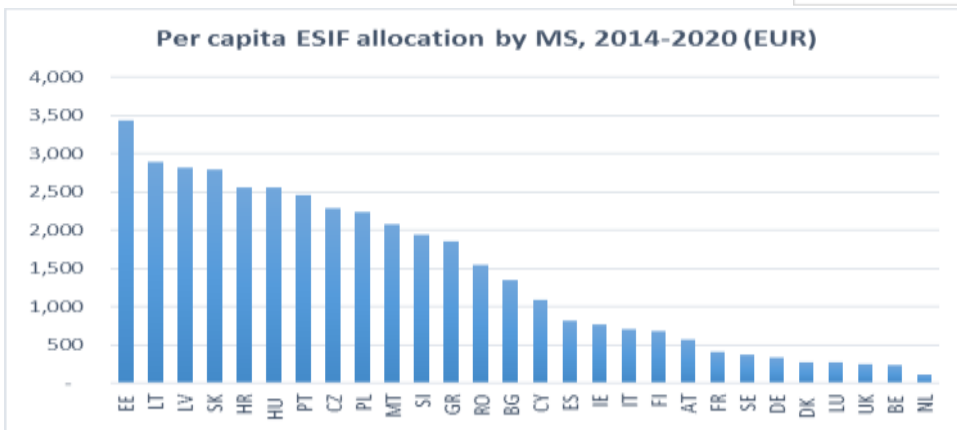
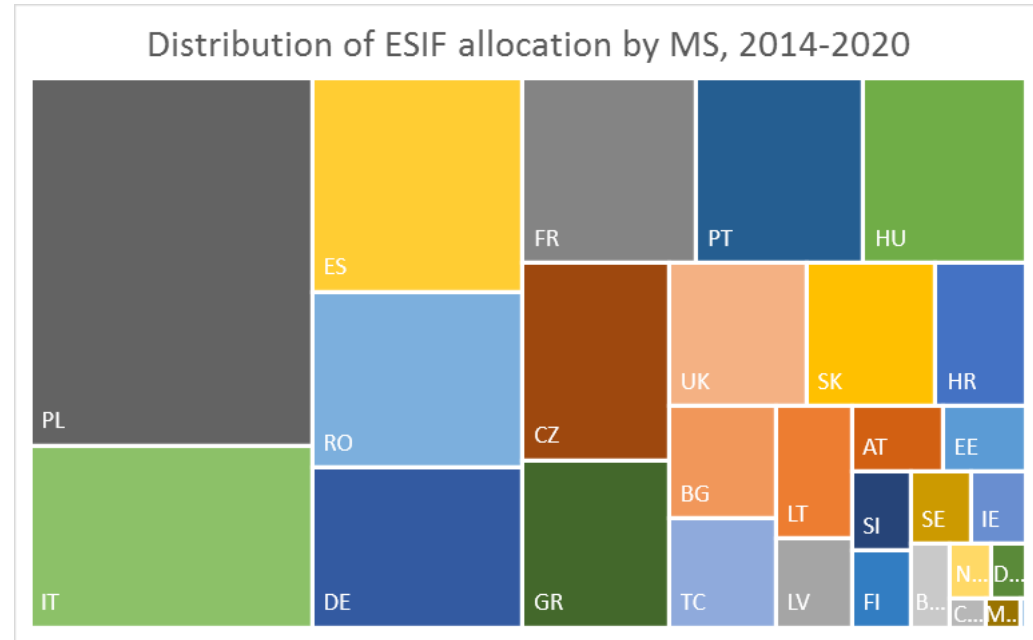
- All EU regions eligible for funding (272 NUTS2 regions in 28 MS)
- Amounts and conditions depend on level of development
 - Less developed (<75% of EU avg GDP)
 - Transition (75-90%)
 - More developed (>90%)
- Cohesion Fund eligibility at MS level (90% of EU GDP)

Hol kerülnek kohéziós pénzek felhasználásra?

- Concentrated: half the MS take 90% of budget
- Main beneficiaries are large and Eastern-European MS

But..

- Enormous differences in per capita support
- EE 3.400 vs NL 111 EUR/capita

Hogyan működik a gyakorlatban?

- 7-year programming periods (2014-2020, 2021-27)
- Shared management (COM / MS + regions)
 - COM: adopts partnership agreements (ESIF) and operational programmes and their amendments, follows implementation, pays certified expenditure, reports to EP
 - MS/Region: launches calls, grants funding, checks expenditure, pays grants, performs audits, monitors progress, evaluates impact
- Rules and procedures
 - EU regulations (CPR+common strategic framework, fund specific), delegated/implementing acts, interpretation (+ guidance)
 - national regulations, implementing acts
- Management and control system (MA/IB, CA, AA)

EU-s városfejlesztési célú programok és együttműködések

Different types of programmes and collaborations, depending on **source of financing and administrative control**

- **Member State led** European Territorial Cooperation Programmes: ESPON, INTERACT, INTERREG Europe, URBACT
- **European Commission led** programmes: Urban Development Network (UDN), Urban Innovative Actions (UIA), Urban International Cooperation Programme (IUC)
- **European Commission and Member State led**: Urban Agenda of the EU
- **Independent member state, membership funded** networks: EUKN, JPI Urban Europe, ...
- **European Urban NGO Platforms**: EUROCITIES, CEMR, Energy Cities, Housing Europe

Programme, Budget	Objective	Activity	Governance	Current MA	Urban focus	Future cities
INTERREG IONAL DEVELOPMENT 1.5 billion eur, 2014-2020	Production, dissemination and promotion of territorial evidence .	Providing evidence, knowledge transfer and policy learning to public authorities and other policy actors at all levels.	European Grouping on Territorial Cooperation.	Luxembourg	no	no
INTERREG IACT 1.5 billion eur, 2014-2020	Network of national governments, EU Member States and knowledge institutes	Capacity Building for the Interreg programme	Monitoring Committee (MC): 28 Member States, Norway and Switzerland.	Bratislava, Slovakia.	no	no
INTERREG IODE 1.5 billion eur, 2014-2020	Interreg Europe helps regional and local governments across Europe to develop and deliver better policy.	Interregional cooperation projects work together for 3-5 years on common interest based on 4 policy themes.	Monitoring Committee (MC): 28 Member States, Norway and Switzerland.	Hauts-de-France Regional Council, France.	no	yes
INTERREG IACT 1.5 billion eur, 2014-2020	To improve the capacity of cities to manage sustainable urban policies and practices in an integrated and participative way.	3 types of interventions: transnational exchanges, capacity-building, capitalisation & dissemination	Monitoring Committee (MC): 28 Member States, Norway and Switzerland.	Ministry, France	yes	yes

Name, budget	Objective	Activity	Governance	Current MA	Urban focus
URBAN INNOVATIVE ACTIONS 2014-2020, ERDF	Provides urban areas throughout Europe with resources to test new and unproven solutions to address urban challenges.	Urban Labs: Innovative city projects up to 5m eur	European Commission is the central decision-making body for the UIA Initiative	Commission has delegated implementation to the Hauts-de-France French Region.	yes
URBAN SUSTAINABLE DEVELOPMENT 2014-2020	Over 500 cities/urban areas across the EU responsible for implementing integrated actions based on Sustainable Urban Development strategies financed by ERDF in the 2014-2020 period. Support information exchange between cities involved in integrated Sustainable Urban Development (Art 7) and in Urban Innovative Actions (Art 8)	Conferences Workshops Study Visits	Managed directly by EC	Competence Centre for Inclusive Growth. Urban and Territorial Development, DG Urban and Regional Policy, European Commission	yes
INTERNATIONAL COOPERATION PROGRAMME 2014-2020	To promote international urban cooperation . Europe's cities want to link up, build and share knowledge and solutions with other cities and regions.	City-to-city cooperation. Sub-national action Global Covenant of Mayors initiative Inter-regional cooperation for local and regional development	?	Ministry, France	yes

Theme, Initiative	Objective	Activity	Governance	Current MA	Urban focus	Funds covered
EUROPEAN UNION	The urban agenda of the EU brings together city governments, national governments and the European Commission to improve urban policy	Partnerships in 12 policy themes producing action plans to: better regulation better funding share knowledge	Coordinated by the DG meeting on Urban Matters. Partner States, EESC, EP, EIB, URBACT, ESPON and EUKN participate as observers in	Secretariat funded by EC DG Urban and Regional Policy and provided by Ecorys and EUKN	yes	no
Urban Knowledge Network	Independent, Member State driven network, provides strategic urban knowledge and research assistance to member states, cities, the European Commission	Research Policy Labs Publications	A network of national governments, EU Member States and knowledge institutes.	Independent status	yes	no
Smart Cities					yes	no
					yes	no
Smart Cities					yes	no
Smart Cities					yes	no

Periferiális városok esélyei EU-s programokban való részvételre

Aktívan támogatja elmaradottabb térségek részvételét

- URBACT városhálózati program

Minden térségből **lehetővé teszi** a részvételt

- ESPON, Interreg, Urban Development Network, Urban Agenda partnerships, EUROCITIES, EUKN

A fejlettebb térségeknek nyújt nagyobb esélyeket

- Urban Innovative Actions
- (Horizon 2020 kutatási programok)

Budapest integrálódása az EU-ba

- A posztoszocialista városok **alárendelt és nagyon önző pozícióval indultak a nemzetközi szintéren**, és csak később ismerték fel az új tagállamok más városaival való koalíciók kiépítésének érdekeit.
- **Budapest kivétel volt**, már 1996-ban (azaz 8 évvel azelőtt, hogy az ország EU-tag lett!) az Eurocities tagja lett.
- Az Eurocities az új tagállamok városait először „karanténba” helyezte, majd **hamar egyenrangú partnerként segítette őket** az európai szintű lobbizásban

Budapest aktív Eurocities tagként 2010-ig

- Budapest kezdettől **nagyon aktív szerepet játszott az Eurocitiesben**: vezető szerep az East-West Committe-ban, később a Gazdaságfejlesztési Bizottságban és a Végrehajtó Bizottságban
- aktív lobbizás más városokkal annak elérésére, hogy a **lakhatás és a tömegközlekedés** is jogosult legyen a kohéziós politikából való finanszírozásra (a város úttörő szerepet tölt be az EU bürokratáinak az új tagállamok valós helyzetével kapcsolatos ismereteinek bővítésében)

Az EU és a városok kapcsolata: két elemzési perspektíva

Elemzési keret: **„down-load”** és **„up-load”** perspektívák

- Hamedinger, A – Wolffhardt, A (eds): **The Europeanization of Cities – Policies, Urban Change & Urban Networks.** Techne Press Amsterdam 2010
- The analysis of Budapest: Tosics, Iván: **The approach of Budapest to the European Union The Europeanization of a post-socialist city.**

Down-load: az önkormányzati működés különböző területei, ahol **az „európaizáció” következményei felfedezhetők:** A) pozitív változások, B) ahol az ilyen változások minimálisak, C) negatív tendenciák

A. Az ,europaizáció' pozitív következményei

Az EU-csatlakozás hatása az intézményi struktúrára:

- **önkormányzati működés korszerűsítése:** stratégiai tervezés és tárcaközi együttműködés erősítése
- **valóban működő intézmények létrehozása,** részben a városházán kívül, hogy képesek legyenek a piaci fizetések kifizetésére; **viszonylag tiszta közbeszerzési eljárások bevezetése,** de sok mellékhatással

Az ellenzéki politikai erők **együttműködéséről:** a konkrét projektekhez megállapodásra van szükség a fejlesztésről, ami a **kompromisszum-kultúra** első jeleit eredményezi – példa a Budapest szíve projekt

B. Területek, ahol a változás lassú, vagy nem sok minden változott

- **Többszintű kormányzás:** gyakorlatilag nincs rendszerszintű változás a kompromisszum-kultúra irányába, a döntések továbbra is a hatalomra (politikai dominancia) épülnek, nem pedig valódi tárgyalásokra egy kiegyensúlyozott többszintű kormányzási struktúrában (a Regionális Fejlesztési Tanácsok esete...)
- Nagyon lassú a politikusok prioritásainak változása a **hátrányos helyzetű térségekkel és emberekkel való foglalkozás** szükségességének felismerésére (a szociális rehabilitáció és az antiszegregációs tervezés esete)

C. Területek, ahol inkább negatív változások következtek be

- A Strukturális Alapok támogathatósági szabályozásának **térbeli értelemben vett negatív hatása** (éles földrajzi határok a SF szabályozásban): a kialakulóban lévő szubvenció-vásárlás (a KMR története)
- A Strukturális Alapok támogathatósági szabályozásának **tartalmi értelemben vett negatív hatása**: előtérbe helyezve a valós szükségletekkel szemben azokat a területeket, ahol több támogatás érhető el (pl. wellness fejlesztések)

Az up-load (feltöltési) perspektíva

- Az Eurocities szerepe: megtanítani az új tagállamok városait, hogy **egyenlő és aktív partnerként** viselkedjenek az európai szintű lobbizásban
- Budapest volt a kezdeményezője annak a munkának, amely a **kelet-közép-európai városok sajátos helyzetét és igényeit** foglalja össze
- Az 1998-as „A közép- és kelet-európai városok alapvető szükségleteinek felmérése” című tanulmány: a **lakótelepeket és a tömegközlekedést** a szocialista örökség pozitív elemeiként említették, amelyek megőrzése speciális megközelítést és eszközöket igényel.

Példa a lobbizásra: a lakásügy

- Budapest **együttműködést szervezett a V4-országok között**, hogy együtt lobbizzanak a Bizottságban az új tagállamok és városi területeik sajátos lakhatási helyzetének elismertetéséért
- 2006 elejére **forradalmi áttörést értek el**: a Bizottság beleegyezett abba, hogy a Strukturális Alapokról szóló rendeletet új elemmel egészítsék ki, amely lehetővé teszi az új tagállamokban a **többlakásos lakóépületek közös részeinek felújítását** uniós támogatással az ERFA-források 2%-áig.
- küzdelem egy **országos szintű programért**

Tanulságok

- Budapest hamar megtanulta, hogy az EU befolyásolása csak akkor lehet sikeres, ha felkészülünk és **nemzetközi összefogással** valósítjuk meg a lobbizást
- A lobbizást nem szabad abbahagyni, ha politikai döntés születik – a **végrehajtás ugyanolyan fontos**
- a siker kulcsa: **jó együttműködés a helyi szintű csapat (szakértő, tisztviselő, politikus), a nemzeti szintű csapat (minisztérium) és az EUROCITIES között.** A lobbitevékenységnek sokszor kellett váltania a szintek között, valamint a szakértő/tisztviselő és a politikai színterek között.

A budapesti városdiplomácia 'házon belüli' kérdései

- A polgármesteri hivatal felépítése, **a siló-struktúrák kezelése** (kabinetek és ügyosztályok)
- **A hivatali dolgozók informálása, képzése**, ügyosztályok és kerületek meghívottjaival tartott rendszeres szemináriumok, ezek hatékonysága
- **Városfejlesztési viták és erre szolgáló helyszínek.** Bécs: a városháza mellett nagy földszinti helyiség kiállításoknak és rendszeres vitáknak. Budapest: csak a FUGA... és informálisan a Budapest Kör

EURÓPAI UNIÓS VÁROSFIGYELŐ

2008. OKTÓBER

ÁTTEKINTÉS A BUDAPEST SZEMPONTJÁBÓL FONTOS ELKÉPZELESEKRŐL

TOSICS IVÁN

VÁROSKUTATÁS KFT

Metropolitan Research Institute
H-1083 Budapest, Lónyay utca 2A.
Tel: (+36-1) 217-9041 Fax: (+36-1) 216-3001
Web: www.mri.hu, E-mail: mri@mri.hu

TARTALOMJEGYZÉK

I.	FŐBB ESEMÉNYEK ÉS JELENTŐSEBB DÖNTÉSEK EU SZINTEN	4
II.	AKTUALITÁS TEMAKÖRÖK AZ EURÓPAI UNIÓBAN	4
II.1	Az Európai Unió kohéziós politikája	5
II.2	Klimaváltozás, energiapolitika	5
II.3	Szociális kérdések	6
II.4	Az EU szervezeti kérdései, a magyar elnökség előkészítése	7
III.	TEMATIKUS DOSSZIÉ: AZ EURÓPAI UNIÓ KOHÉZIÓS POLITIKÁJA	8
III.1	A 2013. utáni időszak alapvető kihívásai és a prioritizálás nehézségei	8
1.	Demográfiai kihívások: öregedő társadalom és foglalkoztatási problémák	8
2.	Globalizáció, szerkezetátalakítás, modernizáció	9
3.	Klimaváltozás	10
4.	Energia-robbanás	10
5)	Az Európa belső egyenlőtlenségek	11
III.2	A mai kohéziós politika kritikája	12
III.3	A 2013 utáni kohéziós politikára vonatkozó első szakmai eljáráselemek	13
III.4	Egy új kohéziós politika fele: a térségi szempont növekvő szerepe	14
III.5	Zöld Könyv a Területi Kohézióról	16
III.6	Speciális nagyvárosi kérdések, érdekek	17

Budapest 2010-2019 között: visszalépés az aktív EU-s politizálástól

Alapvető politikai változások, az új budapesti főpolgármester **csökkenti a város részvételét a legfontosabb nemzetközi városhálózatokban**

- a nemzetközi együttműködés **kétoldalú, városok közötti kapcsolatokká** alakítása konkrét, elsősorban infrastrukturális és kulturális kérdésekben,
- a **keleti kapcsolatok erősítése** (a nemzeti kormány stratégiájának megfelelően)
- valódi fejlesztések helyett „**látványosítás**”, egyre **inkább a nagy rendezvények irányába** (FINA Világbajnokság 2017, Eucharisztikus Világkongresszus 2020, Olimpia 2024), Budapest hírnevének vélt növelésére

Budapest 2019 óta: ismét aktív nemzetközi szerepvállalás

- 2019. októbere óta **új budapesti politika**: harc a „látványosítás” ellen, az új stadionok és presztízsberuházások leállításáért
- Az eredmények azonban korlátozottak **a kormány erős hatalmi politikája miatt**, amely a helyi önkormányzatokat a hatáskörök csökkentésén keresztül államosítja
- Budapest a nemzetközi együttműködési hálózatokhoz visszatérve **uniós szintű aktív városi lobbicsoportot hozott létre** a nagyvárosok uniós politikákban betöltött szerepének erősítése érdekében.

A budapesti városdiplomácia országos vetületben 2019 óta

- 2019 októberében **bíztató kezdet**, de azóta (részben a vírus-válság hatására) megtorpanás: a kerületekkel, az agglomerációs településekkel, más ellenzéki városokkal való összefogás döcög
- **A kommunikáció gyengesége** (ellenzéki törekvések ismeretlenek maradnak, kerületi lapok vs. Fidesz lap)
- Az önkormányzatokat **leköti a túlélésért való küzdelem, kevésbé nyitottak és képesek tanulásra, kooperációra**

A budapesti városdiplomácia az európai szinten 2019 óta

- **V4 városok** erőteljes együttműködése 2019 végétől
- Ennek kiterjesztése **EU-s lobbivá**, jelentős részeredmények
- RRF magyar tervezése: lobbizás közvetlen EU-s városi támogatási programokért

Paradoxon: minél messzebbre megy a budapesti vezetés a saját házatájától, annál sikeresebb az összefogási törekvésekben...

Európaizálódás: letöltés és feltöltés

2010 előtt, az aktív nemzetköziesítési törekvések időszakában **jelentős sikerek a feltöltésben, korlátozott eredmények a letöltésben**

- Budapest óriási „cirkálója” csak nagyon lassan tudott az új EU-irányba fordulni

2010-2019 között, a kétoldalú városi kapcsolatok időszakában, **nincs erőfeszítés a feltöltésre, nagyon korlátozott eredmények a letöltésben**

- a budapesti „cirkáló” irányát visszafordították

2019 óta: Budapest **nagy erőfeszítései a fenntartható, EU-orientált várossá válás felé, de az országos szint teremtette erős korlátok miatt csak lassú változások**

- a budapesti „cirkáló” iránya ismét uniós irányra szeretne váltani, de kevés az üzemanyag...

4) A COVID válság kezelése az EU-ban

- **EU-s szinten:** 2020. nyarán eddig példátlan nagyságú támogatási csomag elfogadása: Recovery and Resilience Facility
- **Országos szinten:** nemzeti helyreállítási programokat kellett készíteni és 2021. áprilisában benyújtani az EU-hoz
- **Helyi szinten:** a városok bevonására változó példák voltak, Magyarorszáig az egyik legrosszabb

FINANCIAL SUPPORT TO BOTH PUBLIC INVESTMENTS AND REFORMS

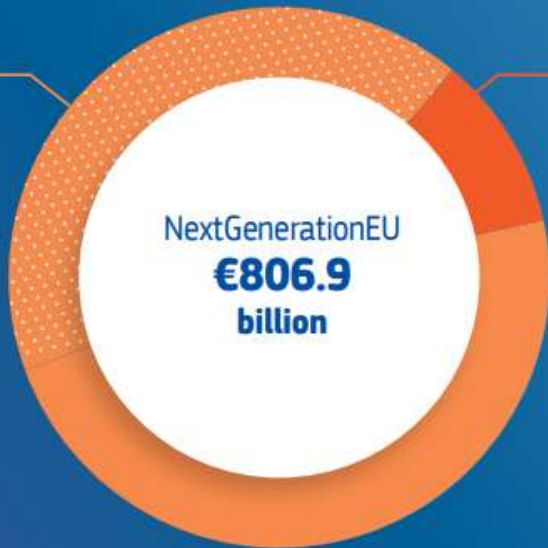

NextGenerationEU: KEY FEATURES

RECOVERY AND RESILIENCE FACILITY
 EUR 723.8 billion
 338.0 in grants 385.8 in loans

- POWER UP**
Clean technologies and renewables
- RENOVATE**
Energy efficiency of buildings
- RECHARGE AND REFUEL**
Sustainable transport and charging stations
- CONNECT**
Roll-out of rapid broadband services

- MODERNISE**
Digitalisation of public administration
- SCALE UP**
Data cloud and sustainable processors
- RESKILL AND UPSKILL**
Education and training to support digital skills

NextGenerationEU CONTRIBUTION TO OTHER PROGRAMMES
 EUR 83.1 billion

- REACT-EU**
50.6
- JUST TRANSITION FUND**
10.9
- RURAL DEVELOPMENT**
8.1
- INVESTEU**
6.1
- HORIZON EUROPE**
5.4
- RESCEU**
2.0

With a budget of **EUR 806.9 billion**, NextGenerationEU will help repair the immediate economic and social damage caused by the coronavirus pandemic and make the EU fit for the future. The instrument will help build a post-COVID-19 EU that is greener, more digital, more resilient and better fit for the current and forthcoming challenges.

The centrepiece of NextGenerationEU is the **Recovery and Resilience Facility** – an instrument for providing grants and loans to support reforms and investments in the EU Member States at a total value of **EUR 723.8 billion**.

Part of the funds – **EUR 338.0 billion** – will be provided in form of grants.

The remainder – **EUR 385.8 billion** – will be used to provide loans from the EU to individual Member States on favourable conditions, which will be repaid by those Member States.

The funds under the Recovery and Resilience Facility will be distributed according to national recovery and resilience plans prepared by each Member State, in cooperation with the European Commission, and in line with an agreed allocation key.

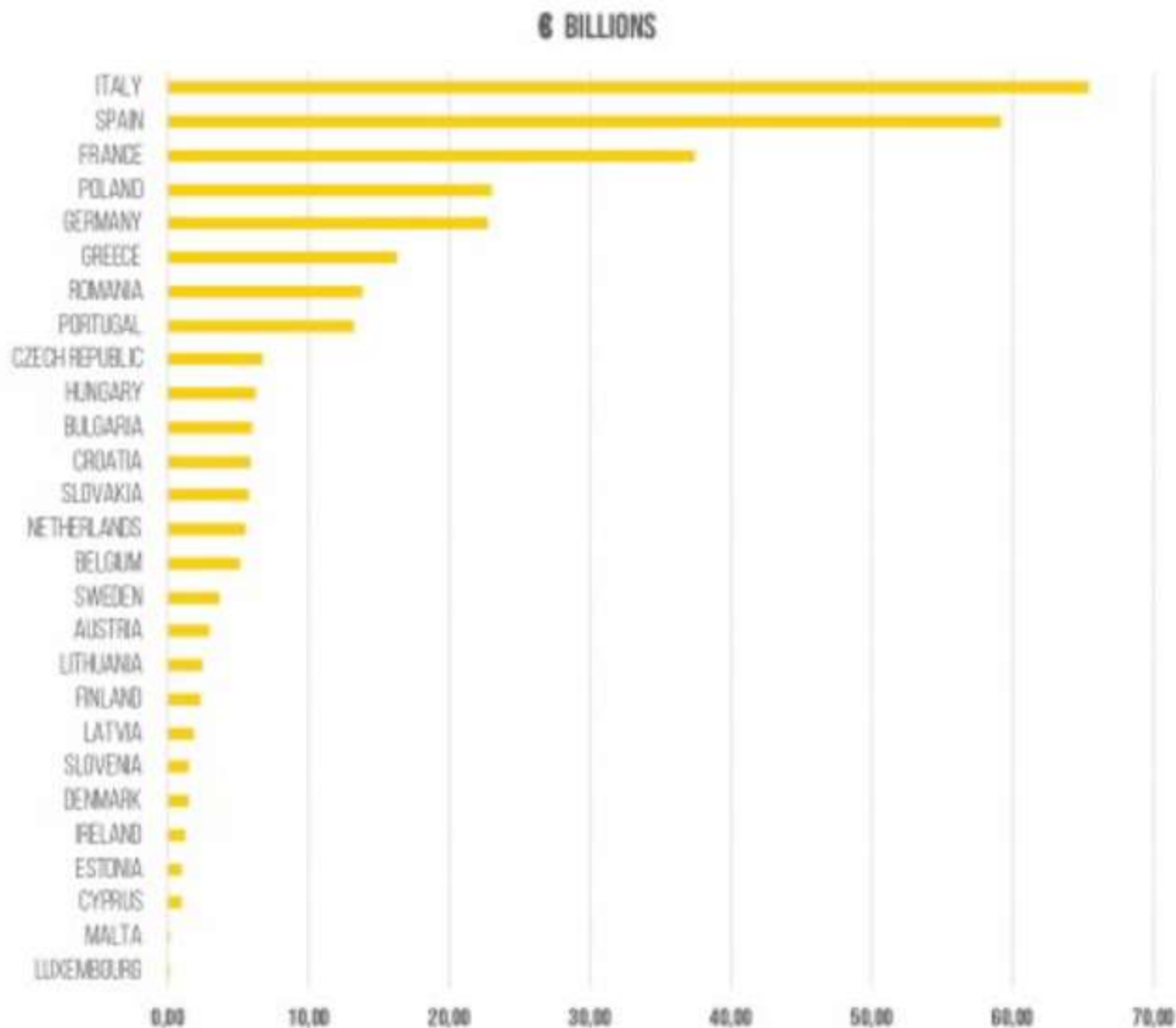
In addition, NextGenerationEU will reinforce several existing EU programmes and policies, as follows:

- the **Cohesion policy** under the recovery assistance for cohesion and the territories of Europe (REACT-EU), to help address the economic consequences of COVID-19 in the first years of the recovery;
- the **Just Transition Fund**, to guarantee that the transition to climate neutrality works for all;
- the **European Agricultural Fund for Rural Development**, to further support farmers;
- **InvestEU**, to support the investment efforts of our businesses;

- **rescEU**, safeguards that the EU Civil Protection Mechanism has the capacity to respond to large-scale emergencies;

- **Horizon Europe**, to make sure the EU has the capacity to fund more excellence in research.

To finance NextGenerationEU, the EU will borrow on the markets (see Section 6). Repayment will take place over a long-term period, until 2058. This will avoid placing immediate pressure on Member States' national finances and enable them to focus their efforts on the recovery.

Notes: Figures are rounded on the July 2022 Draft proposal. © Schuman Associates

Resilience and Recovery Facility

- Minden tagállamnak **Helyreállítási és Alkalmazkodási Tervet** kellett készítenie: koherens reform- és beruházási csomagot, amelyeket 2026-ig végre kell hajtani.
- Ezeknek a terveknek az **Európai Szemeszterben meghatározott kihívásokkal** kell foglalkozniuk, és különös tekintettel kell lenniük a Tanács által elfogadott **országspecifikus ajánlásokra**.
- A tervben az éghajlat-változással kapcsolatos kiadások legalább 37% -os, és a digitális átmenet elősegítésének pedig legalább 20% -os súlyt kell képviseljenek a kiadásokon belül.

KAPCSOLÓDÓ DOKUMENTUMOK

RRF_Letölthető_bemutató_1130.pdf (pdf, 461 kb)

(Feltöltve: 2020-12-02 07:00:45)

RRF_GYIK_0223.pdf (pdf, 409 kb)

(Feltöltve: 2021-02-24 10:30:44)

RRF_bemutató előadás.pdf (pdf, 361 kb)

(Feltöltve: 2021-02-24 11:09:45)

Energia_komponens_összefoglalo.pdf (pdf, 627 kb)

(Feltöltve: 2021-03-02 12:15:50)

RRF_közlekedés.pdf (pdf, 658 kb)

(Feltöltve: 2021-03-19 10:46:42)

RRF_köznevelés.pdf (pdf, 683 kb)

(Feltöltve: 2021-03-19 10:46:42)

Felzárkózó települések_komponens_összefoglalo.pdf (pdf, 361 kb)

(Feltöltve: 2021-03-22 15:48:40)

RRF_Summary.pdf (pdf, 235 kb)

(Feltöltve: 2021-03-30 13:08:37)

Digitális_reform_komponens_összefoglaló.pdf (pdf, 549 kb)

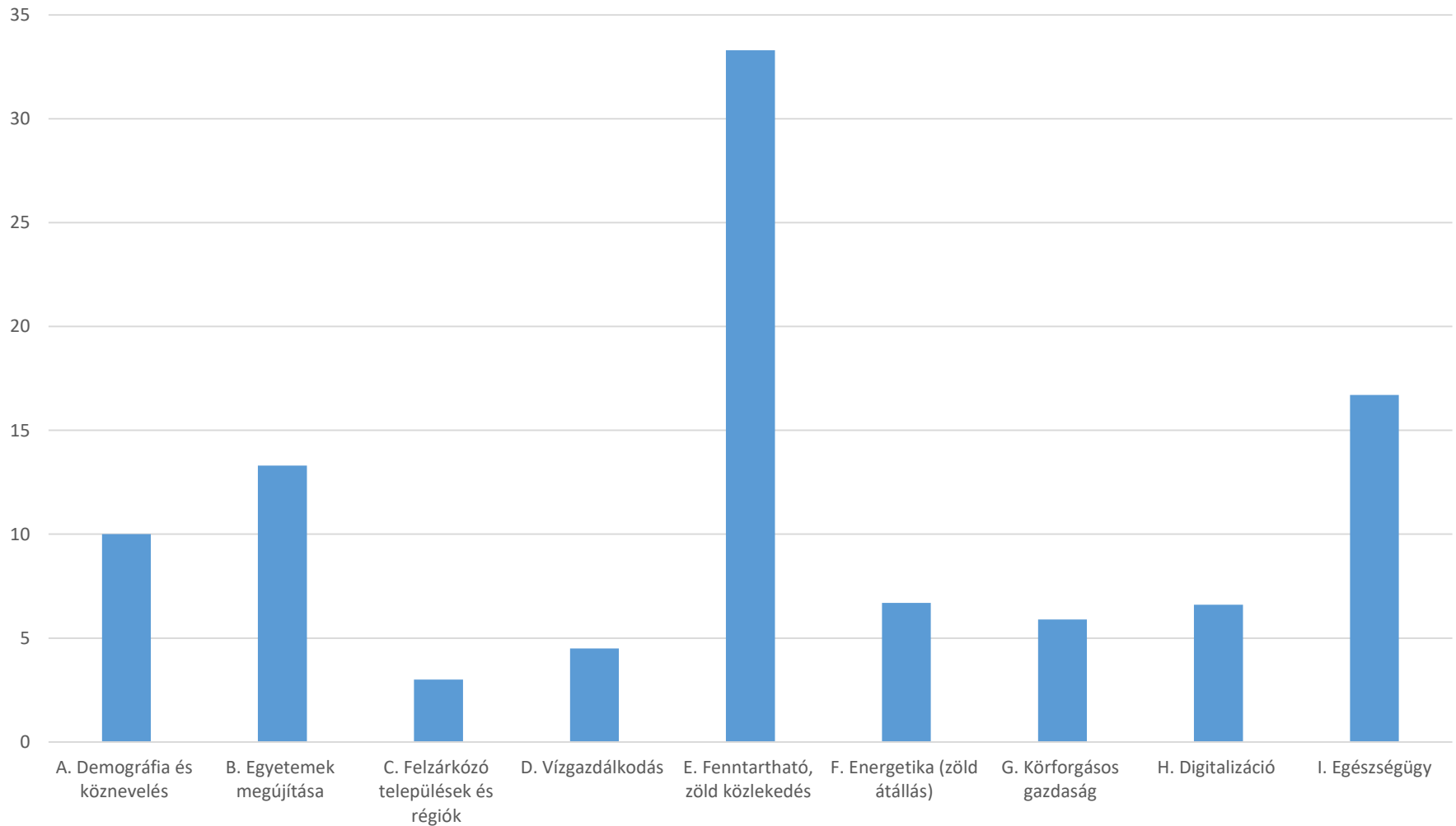
(Feltöltve: 2021-03-31 11:39:44)

Egyetemek_megújítása_komponens_összefoglaló.pdf (pdf, 536 kb)

(Feltöltve: 2021-03-31 11:39:44)

A magyar reform program komponenseinek allokációja

A teljes összeg 6000 milliárd Ft (2500 milliárd támogatás, 3500 hitel)

Energetika – zöld átállás komponens

Beruházások:

- A villamosenergia-rendszer rugalmasságát növelő és az időjárásfüggő megújuló alapú áramtermelés integrációját elősegítő fejlesztések támogatása;
- A lakossági megújulóenergia-beruházások elősegítése ;
 - Lakossági napelemes rendszerek beruházási támogatása
 - Lakossági fűtési rendszerek elektrifikálása napelemes rendszerekkel kombinálva
- A villamos energia szektor dekarbonizációjának elősegítése az időjárásfüggő megújuló alapú áramtermelés növelésével.

Kritika:

- a **komponens részesedése kicsi** az EU-s célkitűzésekben elfoglalt súlyához képest
- a zöld átállás szempontjából kulcsfontosságú **energiatakarékos épületfelújítás** nem szerepel benne
- spekuláció: a **napelemek** túlzott prioritizálása a soklakásos, többemeletes, városi lakótelepi beépítés modernizálásának háttérbe szorítását is jelenti.

Fenntartható, zöld közlekedés

Beruházások:

- Városi és elővárosi vasúti közlekedés fejlesztései – a Fővárosról és agglomerációjáról szól elsősorban
- A városok közötti és nemzetközi vasúti közlekedés
- A városi átszállópontok
- A közösségi közlekedés elektrifikációs reformja – az elektromos közösségi közlekedési rendszer integrált fejlesztése, Zöld Busz Program
- Vízi, légi, vasúti, műszaki és jogi reform, a vízi fuvarozás és a kerékpáros közlekedés feltételeinek javítása

Kritika

- hatalmas fejlesztések, a **városon belüli aktív mobilitás teljesen kimarad;**
- hiányzik a **térségi finomhangolás** lehetősége, amelyet a térség-központ városoknak a vonzáskörzeti településekkel együttműködve kellene elvégezniük (intermodalitás feltételei, aktív mobilitási formák bekapcsolása, közlekedési gondolkodásmód (mindset) megváltoztatása)

A 2021. áprilisi magyar HET kritikája

Kritikai megállapítások

- A nyilvánosság teljes hiánya: részletes intézkedések és finanszírozási allokációk még ma sem ismertek
- Érdemi konzultáció elmaradása
- Spekulációk a háttérről: egyetemek, barátságos cégek támogatása, közvetlen állami érdekek
- Reform vízió teljes hiánya

Javaslatok

- Gyors független szakértői felülvizsgálat
- Konkrét beruházások eldöntésének elhalasztása, lehetőséget adva kistérségi konzultációkra
- Az RRF források egy részének megnyitása az önkormányzatok számára

					2021.05.10		2021.04.14
					%		%
A. Demográfia és köznevelés					9,2		7,9
B. Magasan képzett munkaerő					11,2		20,6
C. Felzárkózó települések					3,1		3,8
D. Vízgazdálkodás					1,8		2,8
E. Fenntartható zöld közlekedés					25,1		24,5
F. Energetika					10,5		7,4
G. Körforgásos zöld gazdaság					4,1		6,1
Digitalizáció							4,9
H. Egészségügy					34,1		21,9
I. Országspecifikus ajánlások					1,0		0,2
Összesen					100,0		100,0
Összeg, md Ft					2511		5797

HET 2021. májusi új változata, 2511 md Ft-ról

- p.16 stratégia: ugyanaz a három paragrafus, mint az áprilisi 432 oldalas anyagban...
- p.27-32 létező magyar stratégiák, az Európai szemeszterhez kapcsolódás
- p.52 bölcsőde.
 - A támogatás terhére az egyházak területi korlátozás nélkül pályázhatnak, az önkormányzatok pedig abban az esetben, ha az általuk képviselt település lakosság száma eléri, vagy meghaladja a 3000 főt. Ennek a megvalósításnak az eredményeképpen 3300 új bölcsődei ellátást biztosító férőhely létrehozása valósulhat meg, melyhez 40 Mrd forint kerül biztosításra az RRF terhére

A Helyreállítási Terv megvitatása

- p.350-358 társadalmasítás. Partnerség a tervezésben
 - első szakasza a releváns igények, elvárások, ötletek gyűjtése konkrét tervdokumentumok nélkül, átfogó, esszenciális bemutató közzétételével, 2020. decemberétől 2021. február végéig tartott;
 - második szakasza a konkrét tervdokumentumok szövegszerű véleményezése, 2021. március 2-től zajlik;
- A partnerségi folyamat hatékonyabbá tétele és a legfontosabb stakeholderek figyelmének felhívása érdekében **467 partner kapott közvetlen felkérést a partnerségben való részvételre, illetve véleményezésre.** Kiválasztásuk a tervező szaktárcák javaslatain alapult. Ez a csoport a MFF és a HET véleményezésére, az együttes partnerségi folyamat miatt, egyaránt kapott felkérést.
- 2021. május 10-ig a honlapon **36 szervezet tette közzé észrevételeit,** levélben/e-mailen pedig további 52 szervezet, összesen tehát 88 szervezettől jött észrevétel.
- **Közvetlen egyeztetéseket folytattunk Miskolc és Budapest képviselőivel, tervezőivel valamint a MÖOSZ-szal és a TÖOSZ-szal.** A Fővárosi Önkormányzat javaslatai így közvetlenül, és a Fővárosi Közfejlesztések Tanácsán (FKT) keresztül is becsatornázódtak a tervezésbe.

A magyar HET sorsa

- A 2021. áprilisi elutasítás után májusban már csak a támogatási részre nyújtott be tervet a kormány. 2022. nyarán **újra szóba került a hitel-rész is**, de konkrét terv nem került nyilvánosságra.
- Ma a **27 tagország közül már csak 2-nek nem fogadta el a tervét az EU. Magyarország az egyetlen, amelyik új terven dolgozik**
- A magyar tervben **semmilyen módon nem került (volna) biztosításra a kormánytól független szervezetek érdemi bevonására a végrehajtás ellenőrzésére**
- A HET-el kapcsolatos viták rendezése a jogállamisági eljárás miatt sem egyszerű. **2022. decembere** a megállapodás végső határideje.

FINLAND

- In **September 2020**, the ministry responsible for the program identified **six main components of the reform program** (education, research and innovation; green transition; ensuring competitiveness; infrastructure and digitalisation; employment; social and health);
- **Regional councils were asked to organize consultations with the local governments** and other stakeholders of their regions, estimate the amount of RRF funding needed in the region and also summarize the most important projects that would be implemented with RRF.

- During **October**, the Regional Councils held **18 regional meetings** and a **special hearing for the largest cities**. At these usually **multi-round meetings** the participants came up with written ideas that were discussed. Finally, the **regions summarized the agreed local goals and ideas in the form of investment packages**.
- At the end of **November** the **government submitted to Parliament the Sustainable Growth Program** for the planned use of funds from the RRF in Finland.
- On **14 January** the government set up a **ministerial working group** to carry out the planning and consultation process. The detailed content of the focus areas was developed in January-February.

- The first full version of the RRP was **published on 15 March** (299 pages in Finnish)
- The Committee of Ministers for Economic Policy supported the plan, but no position has yet been taken on the financing of individual projects at this point. **Project decisions will be taken after the transfer of EU funding** during the current year.
- The preliminary draft will be sent to the Commission in mid-February, and the final RRP will be sent to the Commission in April.
- The **18 Regional Councils have played a key role** in meaningfully involving local authorities in the National Reform Plan.

ITALY

- The municipalities participate in the negotiations through the **Association of Local Authorities (ANCI)**. ANCI is in **direct dialogue with the Office of the Prime Minister**.
- The previous government has asked **ANCI to collect potential project proposals from the largest urban areas**, but it has not yet been decided how much of the funds will be spent on projects directly or indirectly managed by urban areas.
- The **new government consults every week with the municipal association** and its president, the mayor of Bari.

CZECH REPUBLIC

- The original, **fully centralized and opaque planning process was strongly criticized** by the regional partners in a joint action in October.
- As a result, the Ministry of Industry and Trade initiated **roundtable consultations with regional partners during November and December. The big cities requested further consultations in January and February.**
- There is a high expectation from local actors that these two rounds of discussions **will have a real impact on the document.** However, this cannot be justified so far.
- The detailed plan was **published in the second half of March,** until then only one PPT was known with the main priorities and pre-allocation.

Mit jelent az érdemi konzultáció?

- A példák azt mutatják, hogy **az önkormányzati projektek koordinálatlan gyűjtése csak arra jó, hogy elfedje az érdemi egyeztetés hiányát**. A térben és tartalmilag elszigetelt projektek országos értékelése ad-hoc eredményekhez vezet, amelyek politikai döntésekkel könnyen felülírhatók.
- Mindezt jól szemlélteti a lengyel és a magyar eset, míg a cseh példa egy kísérlet a módszer megváltoztatására, egyelőre bizonytalan kimenetellel.

- Az önkormányzatokkal való érdemi egyeztetéshez **közvetítő szervezetekre** van szükség.
- Finnország különösen jó példa arra, hogyan a koordináció regionális szinten megvalósult: **a regionális tanácsok érdemi, többfordulós konzultációkat szerveztek**, amelyek lehetőséget biztosítottak az önkormányzati elképzelések regionális és ágazatokon átívelő megszilárdítására, és így lehetővé tették a megállapodások továbbadását a központi szintre.
- Olaszország esetében az **önkormányzatok** (egyetlen és politikailag erős, elismert) **szövetsége** segített a kompromisszumos javaslatok kidolgozásában, például a legnagyobb városi régiók szintjén, és képviselte az eredményeket a nemzeti szervekkel folytatott konzultációkon.

Európai Parlament Urban and Housing Intergroup webinar, 2021. május 21.

Celine Gauer, Director General, Head of the Recovery and Resilience Task Force (RECOVER), European Commission

- **nincs jogalapja annak, hogy az EK bármit is tegyen, még akkor sem, ha egyértelmű, hogy egy tagállamban nem voltak konzultációk.**
- **Kérjük, ne nyújtsanak be jogi panaszt, ezeket el kell utasítanunk ...** A rá fordított idő kárba vész, felesleges munkát jelent önöknek és nekünk is ... koncentráljanak a megvalósításra.
- A vita során az Európai Parlament képviselői voltak a leginkább konstruktívak, ők egy bizottságot is felállítanak, amely vizsgálja majd a nemzeti tervek megvalósítását, és harcolnak egy publikus adatbázisért is.
- A városi szövetségek (Eurocities, CEMR, CPMR) mindezekhez segítséget nyújtanak majd.

A hatalmas beruházások végrehajtásának előre látható problémái

- RRF és Kohéziós Alap pénze együtt **hatalmas összeg**, öt éven át EU-s országokban évente a GDP 2-4%-ának megfelelő összeget kell beruházni.
- A mai tervezési és közbeszerzési eljárások, szabályzók, építőipari kapacitások mellett ez a lehetetlenséggel határos, ezért a **szabályzók egyszerűsítése** várható.
- Amit el kell kerülni: a **közbeszerzések centralizálása**, állami szervezetek **monopolhelyzetbe** hozása, az **önkormányzati kontroll további gyengítése**.
- Ehelyett az **önkormányzatok aktivizálása** és a **szabályozások előremutató reformja** szükséges.

5) A városok növekvő szerepe a poszt-COVID időszakban

COVID válság: további elvándorlás a városokból

Oslói elemzés

Megnövekedett kivándorlás 2020-ban a 25-30 és a 60-70 éves korosztályban. A (legalább 4 éves egyetemi végzettséggel rendelkező) vezetők többnyire egyre inkább kiköltöztek, ami egyértelmű távmunka hatást mutatott. A kivándorlók között felülreprezentáltak a nem Oslóban születettek. 2021: a kivándorlás tovább nőtt.

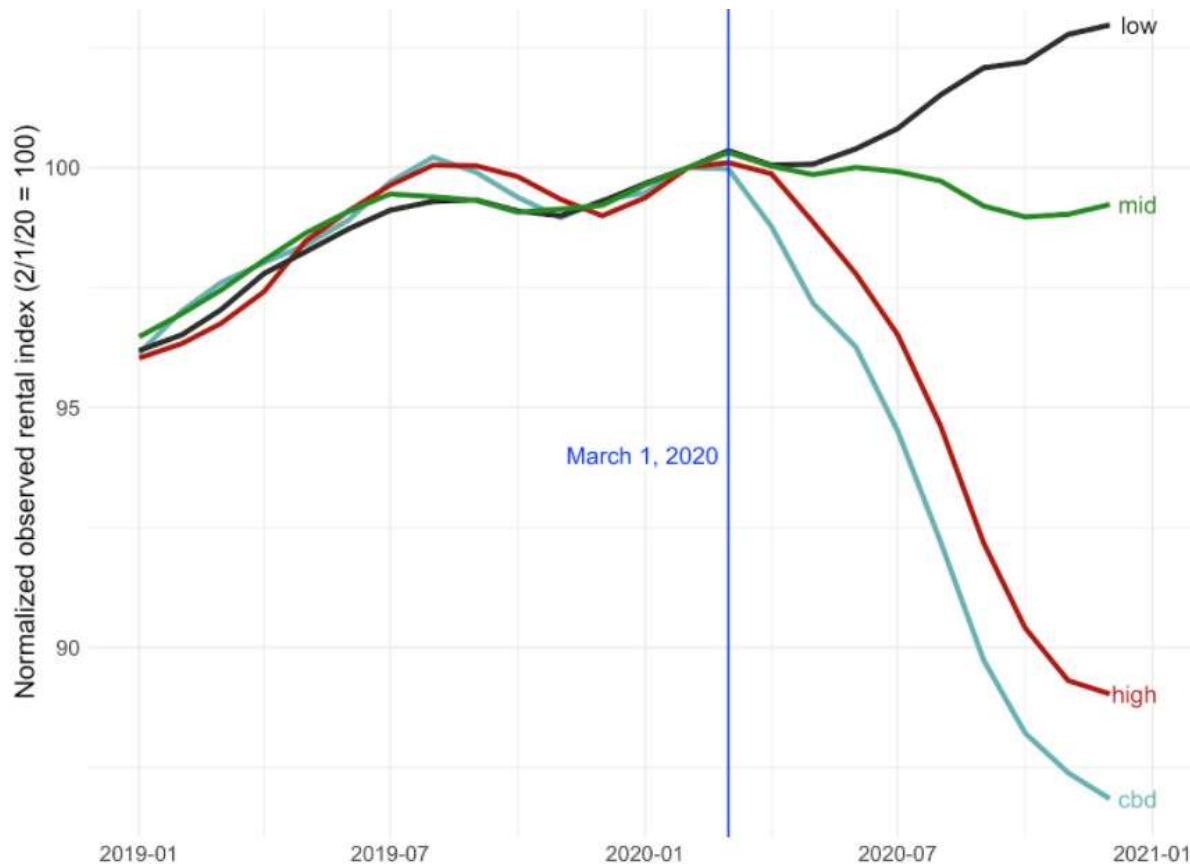
Elköltözni a városból a Covid évében – visszatérnek a járvány után? Marianne Tønnessen. Papír az ENHR2021 konferenciájához (Nicosia/online)

Amerikai elemzés

A lakás- és irodakereslet jelentős átcsoportosítása a sűrű városközpontoktól a városszéli és a külvárosok felé. „Fánk effektus” – a külvárosok felemelkedése és a belváros hanyatlása, amelyet a tömegtől való félelem és az otthoni munkavégzés terjedése okoz.

Arjun Ramani, Nicholas Bloom: A COVID-19 fánk hatása a városokra. 2021. január
<https://voxeu.org/article/doughnut-effect-covid-19-cities>

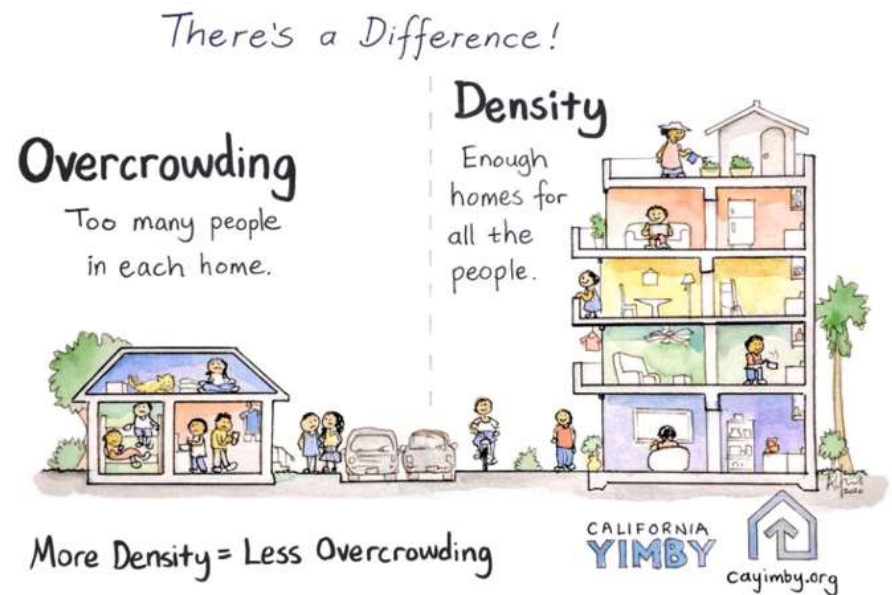
A 12 legnagyobb amerikai metropolitan terület lakbérleti indexe, sűrűségi csoportok szerinti bontásban

Source: Arjun Ramani, Nicholas Bloom The doughnut effect of COVID-19 on cities January 2021

A városi laksűrűség dilemmája

„Nem a sűrűség önmagában teszi sebezhetővé a városokat a COVID-19-el szemben, hanem azok a strukturális gazdasági és társadalmi feltételek, amelyek megnehezítik a városok számára, hogy megfelelő intézkedéseket hozzanak a vírus terjedése ellen. Azok a városok, amelyeket egyenlőtlenség, rossz életkörülmények és a lakosság szegény rétegeinek térbeli koncentrációja jellemez, sokkal kiszolgáltatottabbak, mint a gazdagok.” OECD

Elképzések a poszt-COVID városokról

Hogyan lehet meglévő városainkat igazságosabb és fenntarthatóbb helyekre változtatni, hogy elkerüljük a koordinálatlan városi terjeszkedést?

- regionális nézet: új várostérségi modell, ‚vegyes’ város
- városiasság: ‚jobb sűrűség’ a városmagban, irányított szuburbanizáció
- városi mobilitás: az aktív mobilitási formák és a multimodalitás felé a tömegközlekedéssel
- közterület: a közterületek visszavétele az autóktól
- szolgáltatások: közösségek engedélyezése és megerősítése, helyek közös használatba vétele

Egy új városréségi modell

The Blended City?

 The Physical City

 The Virtual City

The Blended City

A város re-humanizálása: az elérhetőségi forradalom

- Ismét **szisztematikus politikai és tervezési beavatkozásokra van szükség**, ezúttal az 1950-es és 60-as évek autóra alapozott fejlődéséhez képest ellenkező irányba. A mobilitás és a közterület-fejlesztés párhuzamos és egymással összefüggő változásainak az **autóhasználat korlátozását és az aktív utazási módok támogatását** kell célozniuk, miközben a **közttereket a lakosok javára kell átalakítani**.
- Átfogó koncepció: Levine-Grengs-Merlin (2019) 'From Mobility to Accessibility: Transforming Urban Transportation and Land-Use Planning'

„Accessibility shift”

Innovatív elemzők nem szimplán ’mobility’-ről beszélnek, hanem ’accessibility’-ről, amelynek részei:

- **connectivity:** olyan kapcsolati formákat is figyelembe kell venni, amelyek lehetővé teszik a fizikai helyváltoztatások elkerülését;
- **proximity:** a várost úgy kell átalakítani, hogy egyre több szükséglet kielégítése rövid távolságon belül megvalósítható legyen, autóhasználat nélkül;
- **mobility:** a fentiek után is megmaradó helyváltoztatási igényeket különböző közlekedési módok integrációjával kezelni, melynek során – az autóhasználat korlátozása mellett – kiemelt figyelem jut a közösségi közlekedésre és az aktív mobilitási formákra.

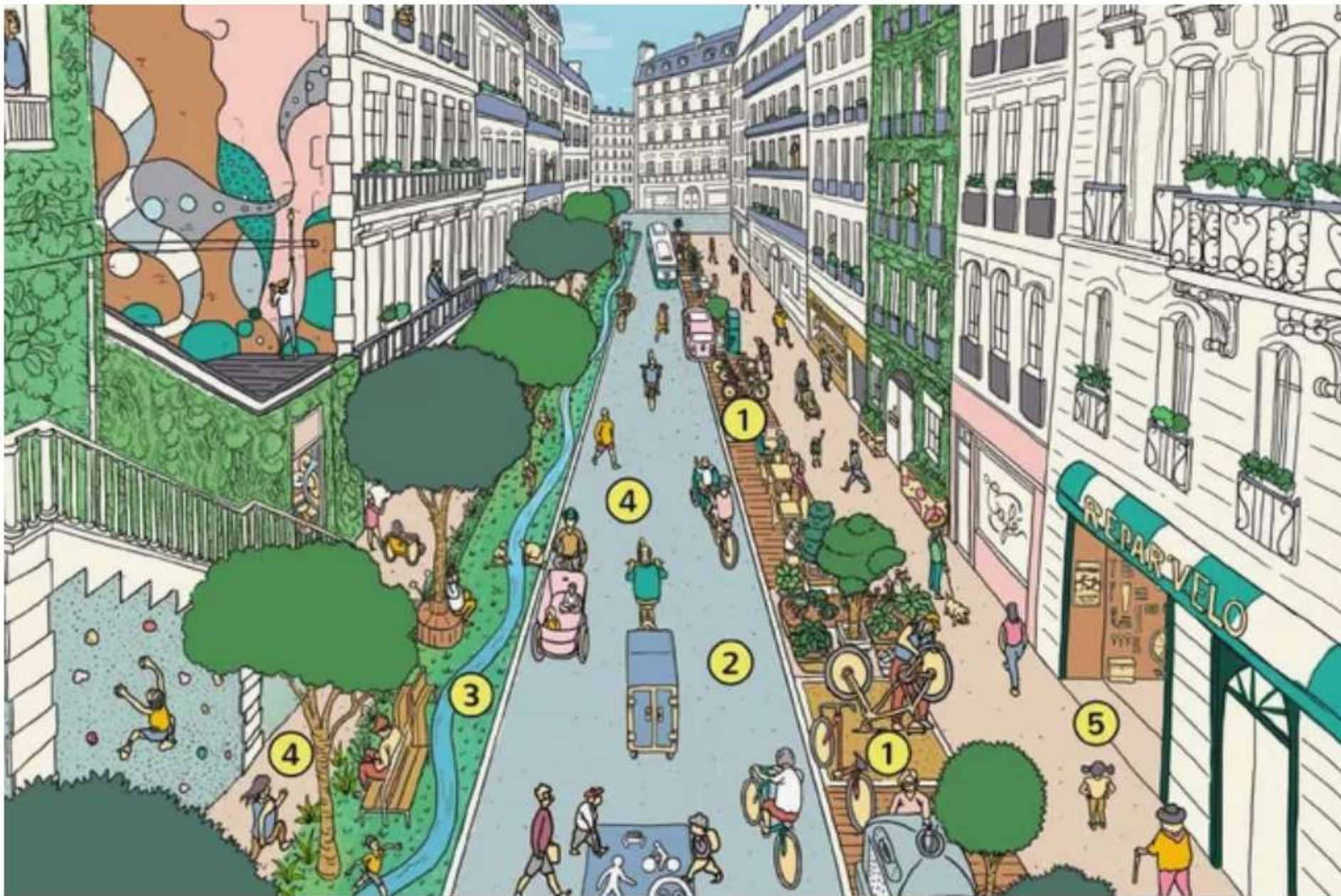

15 perces város sűrű városi területeken, **30 perces város** a kevésbé sűrű területeken.

A közelségi megoldások **6 alaptényezőn** alapulnak: munka, ellátás, gondoskodás, tanulás, szabadidő, kapcsolatok.

Cél a **monofunkcionális megoldások megtörése** a jólét, szociabilitás, fenntarthatóság felé, amelyek elérésére indikátorokat fejlesztettek ki.

Három szabály a közeli felhasználások keverésére: krono-urbanizmus (a város új ritmusa), krono-topia (többcélú funkciók), topofília (a hely szeretete).

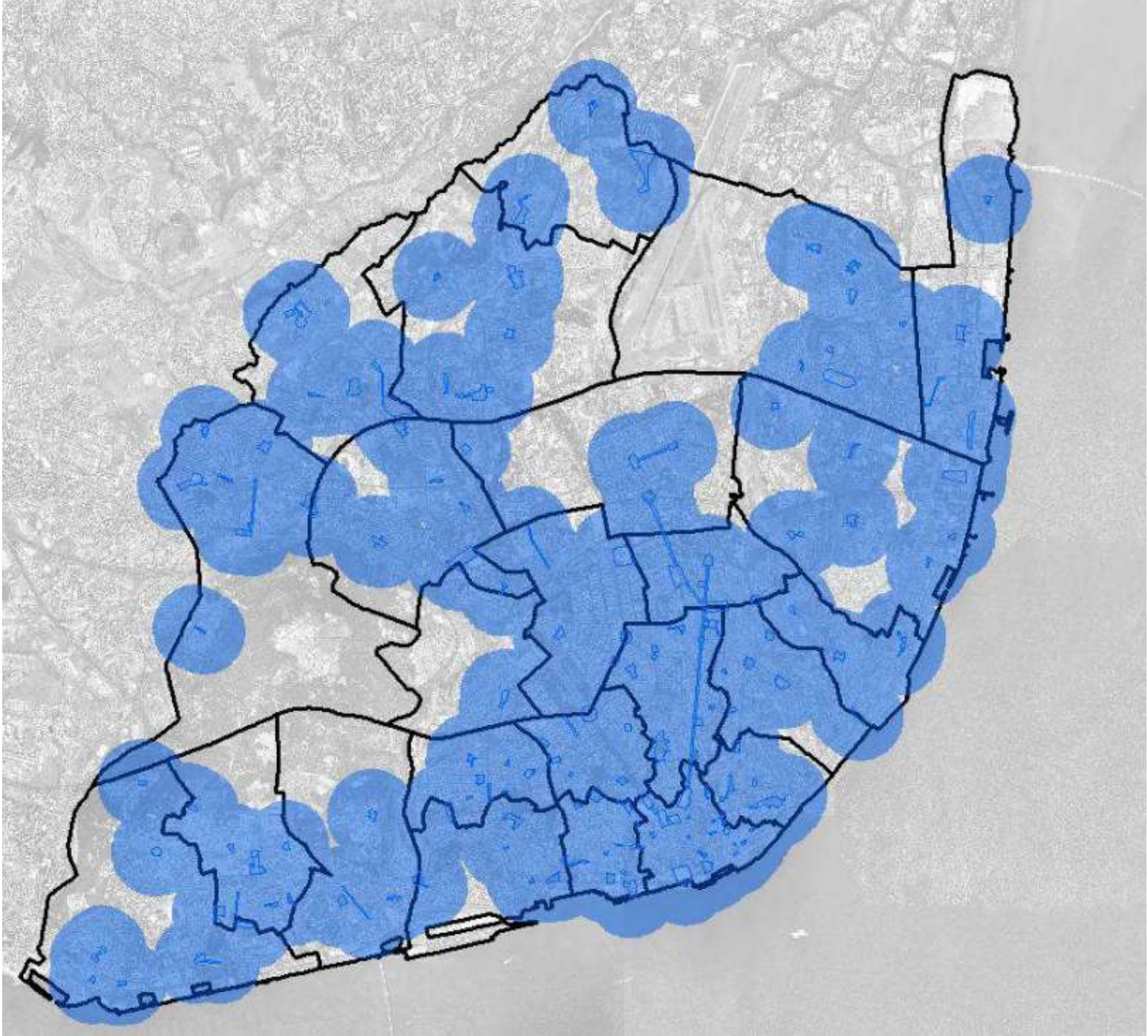
Paris as 15 Minute City. Paris Commun

Iskolák, mint szomszédsági központok

- Párizs már évek óta foglalkozik **az iskolák átalakításával, bevonva ezeket a globális felmelegedés elleni harcba, a friss levegő szigeteiként: „oázisudvarok-ként”**. A betont eltávolították, növényekkel helyettesítették, kreatív tereket hoztak létre festményekkel a földön és ülőkékkel.
- A következő lépés a **650 párizsi állami iskola udvarainak a helyi lakosok számára hozzáférhetővé tétele a tanórákon kívüli időszakokban**. Ezek az udvarok közterekké válnak, ahol a szomszédsági egyesületek felügyelete mellett a szülők biztonságos környezetben játszhatnak gyermekeikkel, olvashatnak, sportolhatnak, pihenhetnek, vagy akár állampolgári projektet is összeállíthatnak.
- Ezzel párhuzamosan **az iskolákkal szomszédos utcákat fokozatosan gyalogos területekké alakítják**, használatukat a helyi lakosokkal együtt határozzák meg.

Lisszabon: minden szomszédságban egy forgalom-csillapított tér

- Lisszabonban az „Uma Praca em Cada Bairro” („Egy tér minden környéken”) elnevezésű program **a város kulcsfontosságú köztereinek rehabilitációját** segíti elő azzal a céllal, hogy az embereket kiszállják az autókból, és az utakat közterületté alakítsák.
- A terek, utcák a **helyi közösség találkozási pontjává**, a tevékenységet és a foglalkoztatást koncentráló mikroközponttá alakulnak, mint nyilvános hely, ahol a gyaloglás és a kerékpározás, a tömegközlekedés előnyben részesül, és ahol **korlátozzák az autóforgalmat**. Nagyon fontos a lakosság hozzájárulása, a lakossági részvétel szakaszában.

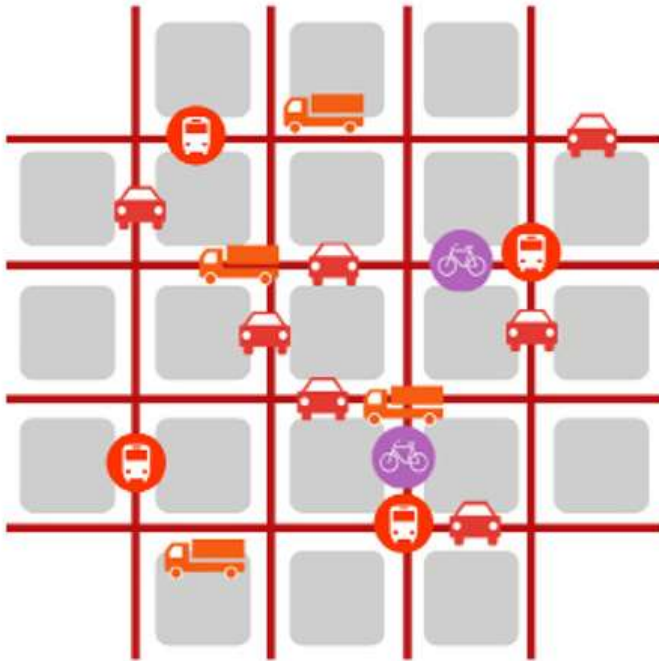

Szuperblokk, Barcelona

- A szuperblokkok vagy „szuperillák” **Barcelona megújulásának egyik kulcsgondolatát** képezik. Az ötlet az 1990-es években merült fel Salvador Ruedában, de csak 2016-ban vált széles körben ismertté a Barcelona Poblenou negyedében megvalósított Superilla kapcsán.
- A szuperblokk alapötlete, hogy **egy kijelölt, háromszor három tömbből álló területről kizárják az autók átmenő forgalmát, a belső utcákat, tereket közös használatú területnek definiálva, előnyben részesítve a gyaloglást.**
- A szuperblokkban mindenki hozzáfér a zöld- és közterületekhez, a kerékpárosok és a gyalogosok átveszik a korábban autók által használt teret. A kezdeti viták után a Poblenou szuperblokkot elfogadták és megszerették a lakosok, különösen amikor **piknikasztalokat** helyeztek el a belső utcákban.

SUPERBLOCKS MODEL

Current Model

Superblocks Model

	PUBLIC TRANSPORT NETWORK		PRIVATE VEHICLE PASSING		DUM PROXIMITY AREA
	BICYCLES MAIN NETWORK (BIKE LANE)		RESIDENTS VEHICLES		ACCESS CONTROL
	BICYCLES SIGNPOSTS (REVERSE DIRECTION)		URBAN SERVICES AND EMERGENCY		BASIC TRAFFIC NETWORK
	FREE PASSAGE OF BICYCLES		DUM CARRIERS		SINGLE PLATFORM (PEDESTRIANS PRIORITY)

- Az utóbbi időben a város tovább bővíti az ötletet: hat szuperblokk fejlesztése van folyamatban Barcelonában, és **hosszabb távon az önkormányzat több mint 500 ilyen területet kíván létrehozni.**
- A szuperblokkok kialakításakor **40 mutatót használnak:** 10-10 közterület, mobilitás, környezetminőség, társadalmi-gazdasági dinamika. A részvételi stratégiákat komolyan veszik, a Decidim platform és a részvételi költségvetés segítségével.

Parkolás-menedzsment

- Graz: a parkoló autók a közterületek 92%-át foglalják el, míg a modális megosztásban (forgalomban) arányuk 47%.
- UVAR – Urban Vehicle Access Regulations – módszere: az **utcai parkolóhelyek kezelése**, időkorlátok, bizonyos csoportok behajtásának korlátozása, díjak felszámítása, vagy olyan területek megjelölése, ahol a parkolás tilos.
- Az egyik innovatív eszköz a **megosztott parkolási lehetőség**, például nappali színházi parkoló irodák számára; vagy a belvárosi parkolás a helyi lakosok számára az éjszaka folyamán. Koppenhága 8:00 és 17:00 között kerékpárparkolók számára teszi elérhetővé az iskolák előtti parkolót.
- Fontos a **kiegészítő fejlesztések végrehajtása**, mint például a járda javítása a fizető parkolás bevezetésekor, ahogy az Szófiában látható, vagy a többletbevételek felhasználására parkolási kedvezmény körzetek kialakítása.

Photos: Stadt Zürich

Source: https://park4sump.eu/sites/default/files/2020-07/PARK4SUMP_good%20reasons_and_principles_4_parking_management_final_36_EN_print.pdf

Parkoláshoz való jog megváltoztatása

Pontevedra (83 ezer lakos): a polgármester 1999-ben azt mondta a polgároknak: az autó megvásárlásával **senki nem jogosult 10 nm-es parkolóhelyet foglalni közterületből.**

Alapfogalmak:

- **szükségszerűség** (a mobilitás megkülönböztetése a mobilitási szükséglet társadalmi fontossága szerint);
- **az emberek előtérbe helyezése**, az utcafelület legalább fele a gyalogosoké legyen;
- **kereszteződések kialakítása lámpák nélkül**, és kiemelve a gyalogosokat emelt sétányon;
- **15-30 perc parkolási idő a belvárosban szigorú ellenőrzéssel**;
- sok koncessziós formában épült **mélygarázs**;
- **ingyenes nyilvános parkolóhelyek** biztosítása a központtól 15-20 perces sétára

EDM
Escuela de Música

MAPA LOCAL
CARTAS
CARTAS
CARTAS

ACCESO PEONIL

A P K2

Barberia

CAUSA

ATENCIÓN

**EN TODA A PRAZA
PRIORIDADE PEONIL
MAX. 20 KM/H**

Új remény a válságok leküzdésére: az innovatív városok

Az egymást követő válságokra a városok **innovatív helyi megközelítésekkel reagálnak:**

- részvételi tervezés
- rugalmas kormányzás (governance)
- városi közbirtokosság (urban commons)
- egyetememes alapjövedelem
- megfizethető lakhatás
- széles körű és megfizethető tömegközlekedés
- a városok átstrukturálása: 15 perces város, mobilitás helyett elérhetőség

A városok, mint meghatározó szereplők?

- Sophie Body-Gendrot: A városok fontosabb és potenciálisan sikeresebb ellenfelei a kapitalizmusnak, mint a társadalmi mozgalmak, mivel **a városok képesek az embereket állampolgárokká alakítani.** „Át kell alakítani a politikai szférát, hogy lehetővé váljon egy demokratikus Európa, amely a polgárok vitáin alapul az általuk kívánt intézményekről... A városoknak nagy szerepük van ebben a törekvésben.”
- Patrick Le Galés: Az **európai metrórégiók a neoliberalizmus erős ellenfelei** nagy gazdasági és politikai kapacitásukkal. „Az európai városok a szélsőjobboddallal szembeni ellenállás bástyái... Az európai városok rendelkeznek erőforrásokkal, és viszonylag jól teljesítenek, éles ellentétben a többi országukkal.”

Manuela Carmina
Madrid

Ada Colau
Barcelona

Joan Ribó
Valencia

Új
polgármesterek
új
elképzelésekkel

Anne Hidalgo,
Paris

Gergely
Karácsony,
Budapest

Fearless Cities konferencia: Barcelona, 2017

A csúcs szervezője: Barcelona en Comú, baloldali politikai platform, amely egyesíti az aktív polgárokat a **társadalmi igazságosság, a részvételi demokrácia, az egyenlőség, az ökológiai fenntarthatóság és a városhoz való jog** céljaival és értékeivel.

A csúcstalálkozón 600 ember vett részt 180 városból, 60 országból és 5 kontinensről.

Ada Colau záróbeszéd: **az önkormányzati szint az, ahol lehetséges a demokratikus politikaváltás.** A nemzetállamok lassúak, tekintélyelvűek és patriarchálisak. Az önkormányzati hálózatnak ambiciózusnak, nagylelkűnek és bátornak kell lennie ahhoz, hogy összekapcsolja a különböző városokból származó embereket. Pragmatikusnak és nyitottnak kell lennie a különböző tapasztalatokra és a szennyeződésekre is. **"Nincs közvetítő vagy gazdasági hatalmunk, a mi hatalmunk az emberek."**

Mennyire lehet sikeres a municipalista mozgalom a nemzetállami dominancia és a szabapiaci kapitalizmus ellen?

Sokan úgy gondolják, hogy **az önkormányzatiság megváltoztathatja a mai helyzetet.**

Jelle de Graaf, hollandiai kalózpárt: „**Ha ténylegesen beszélsz az emberekkel, ahelyett, hogy egysoros mondatokat kiabálsz felénk, radikális politika lehetséges.** ... A közösségi akciók erősítésével, mindazokra az együttműködésekre és aktív állampolgárookra összpontosítva, akik már dolgoznak a zöld kezdeményezéseken, radikálisan zöld haladás lehetséges az emberek támogatásával.

Az önkormányzati mozgalom megmutatja nekünk, hogy van egy életképes alternatíva mind a szélsőjobb szélsőségességével, mind a hagyományos pártok politikai patthelyzetével szemben. A befogadó, fenntartható és igazságos jövő helyi szinten kezdődik.”

Vannak azonban olyan elemzők, akik szerint **az önkormányzatiságnak korlátozottak az esélyei, alulról nem lehet változtatni sem az állami politikán, sem a kapitalizmus alapszabályain** (pl. a tőke és a munka ellentmondásán).

Szelényi Iván szerint Lefebvre és Castells egy alulról felfelé építkező forradalomban hitt, ami a növekvő egyenlőtlenségek hatására következik be. **A nagy pénzügyi válság idején néhány évig úgy tűnt, van remény arra, hogy a kapitalizmus szabályozásában legalább némi átalakításra kerülhet sor.** Mára azonban a válság elmúlt, és ismét a tőkevezérelt globális makrostruktúrák dominálnak.

Egy város önmagában nem érhet el sokat

A városok hálózatai nagy lehetőségeket rejtenek arra, hogy megváltoztassák az európai politikákat, amelyek aztán befolyásolhatják a nemzeti döntéshozatalt:

Eurocities, European Metropolitan Authorities Forum.

- Az Eurocities polgármestereinek brüsszeli látogatása az **Airbnb ellen** lobbizva
- Közös lobbizás az Európai Parlamentben a **városok szerepének erősítésére a Kohéziós Politikában**

Élesedő viták és ellentétek

Az **online platformok** (pl. **Airbnb, UBER**) lobbiznak a Bizottság versenyért és szabadpiaci szabályozásért felelős főigazgatóságainál.

- A főtanácsnok véleménye az Európai Bírósághoz: **az Airbnb-t kizárólag digitális szolgáltatónak** kell tekinteni

A városok válasza: **tíz nagyváros polgármesterének** közös látogatása a Bizottságban és közös nyilatkozat a **spekulációs lakásfinanszírozás korlátozásáról** a megfizethető lakásállomány megőrzése érdekében.

- Az Európai Bíróság megváltoztatta a véleményét: a **városoknak joguk van korlátozniuk a digitális platformok működését** bizonyítható negatív hatások esetén

Az EU-nak erősítenie kell a városi politikáit

Egy **új uniós keretrendszerre** van szükség, segítve a városokat abban, hogy változásokat érjenek el Európa fenntarthatatlan és egyenlőtlen fejlődésében

- **blokk támogatás létrehozása városok számára:** hasonló az URBAN-hoz, de nagyobb léptékben
- meg kell erősíteni a **város és térsége (metropolitan) szintű tervezést és a várostérségi intézményeket** a jobban integrált fejlesztések kezdeményezésére
- támogatni kell az innovatív módszereket a **társadalmi részvétel és befogadás növelésére, a helyi demokrácia megerősítése** érdekében

A progresszív fejlesztési elképzelések csak az **EU és a városok közvetlen együttműködésében** tudnak áttörni

KÖSZÖNÖM A FIGYELMET!

Tosics Iván
tosics@mri.hu

